

Nr 4 A.

Godkänd av första kammaren den 30 april 1929.
Godkänd av andra kammaren den 30 april 1929.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1929/1930 under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, jämte i dessa ämnen väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtanden nr 4 och 61.)

Till Konungen.

I. DEPARTEMENTET.

1:o) I den till riksdagen den 4 januari 1929 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1929/1930 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å fjärde huvudtiteln (punkt 1 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att till riksdagen avlåtas angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning, tillsvidare beräkna ordinarie förslagsanslaget till departementet till 282,040 kronor.

Beträffande förevarande anslagsbehov kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

II. LANTFÖRSVARET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

2:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag rörande anslaget till arméförvaltningen (punkt 3), samt rörande anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. (punkt 5) kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

3:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) har riksdagen minskat ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid armén, nu 7,500,000 kronor, med 500,000 kronor till 7,000,000 kronor.

4:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 8 har riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till rekryteringskostnader, nu 180,000 kronor, med 27,000 kronor till 153,000 kronor.

5:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 9 har riksdagen

dels i riksstaten uppfört ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Avskedspremier m. m., förslagsanslag»,

dels ock under detta anslag anvisat ett belopp av 130,000 kronor.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1929 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat, att gälla för budgetåret 1929/1930, dels medgiva, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1929/1930 avgår från arméns reservstater, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med de i förenämnda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 289) angivna belopp, dels ock i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptaga ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater med oförändrat belopp 715,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla, vad Eders Kungl. Maj:t i avseende å förevarande anslag föreslagit.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen

dels godkänt de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1929 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat, att gälla för budgetåret 1929/1930,

dels medgivit, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1929/1930 avgår från arméns reservstater, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med de i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 289) angivna belopp,

dels ock i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagit ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater med oförändrat belopp, 715,000 kronor.

7:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 11 har riksdagen för *reservstat för furirer vid Gotlands trupper* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra förslagsanslag av 51,000 kronor.

8:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att öka ordinarie förslagsanslaget till arméns personal över stat, nu 380,000 kronor, med 20,000 kronor till 400,000 kronor.

Anslagsberäkningen har icke givit riksdagen anledning till anmärkning.

Riksdagens uppmärksamhet har emellertid fäst vid att de nuvarande formerna för utbetalning av kapitaliserad pension kunna giva anledning till att det utbetalade kapitalbeloppet tages i anspråk för tillgodoseende av en avliden beställningshavares fordringsägare och att behövande anhöriga icke komma i åtnjutande av ifrågavarande belopp. I anledning härav har riksdagen ansett önskvärt att Eders Kungl. Maj:t verkställer utredning angående frågan, huruvida icke åtgärder borde vidtagas i syfte att rätten till den kapitaliserade pensionen må tillförsäkras dylika anhöriga. Därest en ändring i

nämnda hänseende av bestämmelserna om reservpension anses böra äga rum, synes Eders Kungl. Maj:t böra förordna härom. Denna fråga har syntts riksdagen vara av den betydelse, att riksdagen ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder i ovan angivet syfte.

Riksdagen får alltså

dels anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till arméns personal över stat, nu 380,000 kronor, med 20,000 kronor till 400,000 kronor;

dels ock anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning av frågan, huruvida icke sådan ändring i bestämmelserna om utbetalning av kapitaliserat värde av reservpension bör vidtagas, att kapitalbeloppet, då fråga är om avliden beställningshavare, må tillförsäkras dennes efterlämnade anhöriga samt, om utredningen därtill föranleder, förordna om härav påkallad ändring av gällande bestämmelser i ämnet.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att öka ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 310,000 kronor, med 20,000 kronor till 330,000 kronor.

Ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar är i riksdagen för budgetåret 1928/1929 uppfört med 310,000 kronor eller samma belopp, vartill anslaget upptagits i kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning.

Med avseende å medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår har arméförvaltningen anfört följande.

Utgifterna å detta anslag hade för budgetåret 1927/1928 uppgått till i avrundat tal 358,250 kronor.

Då med hänsyn till det ändamål, för vilket anslaget vore avsett, kostnaderna under detsamma mindre påverkades av den genom härordningens genomförande föranledda nedskärningen av antalet truppförband och inskränkningar i kadern utan fastmera av antalet högre enheter, genom vilka inspektionsmyndigheten utövades, samt sistnämnda antal icke nämnvärt minskats i den nya härordningen, syntes man böra räkna med, att kostnaderna komme att hålla sig vid ungefärligen samma belopp som under det sistförflutna budgetåret eller i runt tal förslagsvis 350,000 kronor. Emellertid framginge av räkenskaperna, att å anslaget i viss utsträckning avförts kostnader för författningsenligt utgående resekostnads- och traktamentsersättning samt tjänstgöringstraktamenten åt beställningshavare under fullgörande av sådan trupptjänstgöring, som avsåges i § 90 av tjänstgöringsreglementet för armén.

Enligt de principer, som legat till grund för uppställningen av anslagen under riksstatens fjärde huvudtitel, syntes dessa kostnader emellertid vara av beskaffenhet att böra gäldas av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar. Så vore enligt gällande stat för nämnda anslag redan fallet med motsvarande kostnader för officerare, kommenderade såsom lärare vid vissa skolor och utbildningskurser, under dem åliggande tjänstgöring vid eget truppförband. Beträffande åter generalstabsofficerare m. fl., vilka på grund av placering i å särskilda stater uppförda beställningar icke kunde anses fullgöra ifrågakommande trupptjänstgöring vid » eget » truppförband, ävensom å staber och vid undervisningsverk placerade officerare, vilka beordrades till dylik tjänstgöring vid annat än eget truppförband, hade på grund av avfattningen av staten för övningsanslaget kostnaderna icke avförts å nämnda anslag utan i stället kommit att belasta reseanslaget.

Då, enligt vad ovan framhållits, även i dessa fall kostnaderna i fråga syntes vara av beskaffenhet att böra gäldas av övningsanslaget, för vilket ändamål viss jämkning i staten för nämnda anslag vore erforderlig, torde efter avdrag av ifrågavarande kostnader, förslagsvis uppskattade till 20,000 kronor, medelsbehovet under reseanslaget kunna beräknas till (350,000 — 20,000 =) 330,000 kronor.

På grund av det anförda hemställde arméförvaltningen, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1929/1930 öka ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar till 330,000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att enligt den från och med år 1920 genomförda ändrade uppställningen av fjärde huvudtiteln förevarande anslag är avsett för rese- och traktamentsersättning under extra förrättningar. Såsom av arméförvaltningens framställning inhämtades, hade emellertid å detta anslag i viss utsträckning avförts kostnader för rese- och traktamentsersättning till vid staber m. m. anställd personal under kommendering till deltagande i trupptjänst. Dessa kostnader borde även enligt departementschefens mening bestridas från anslaget till truppförbandens övningar.

Vad angår det belopp, varmed anslaget till rese- och traktamentspenningar borde upptagas för budgetåret 1929/1930, tillstyrker departementschefen arméförvaltningens förslag om ökning av anslaget till 330,000 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott inhämtat, att nettoutgifterna under budgetåret 1927/1928 uppgått till endast 325,131 kronor 50 öre, har icke funnit anledning till erinran mot den ifrågasatta överflyttningen av 20,000 kronor till truppförbandens övningsanslag, men har icke ansett skäl föreligga att nu vidtaga någon ökning av anslaget.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen upptagit ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar med oförändrat belopp, 310,000 kronor.

10:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att öka ordinarie förslagsanslaget till flyttningsersättning, nu 175,000 kronor, med 25,000 kronor till 200,000 kronor.

Ordinarie förslagsanslaget till flyttningsersättning har för budgetåret 1927/1928 i riksstaten uppförts med 200,000 kronor och för innevarande budgetår med 175,000 kronor. I kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning har anslaget upptagits med 160,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1929/1930 har arméförvaltningen anført följande.

Enligt arméförvaltningens huvudbok för budgetåret 1927/1928 hade utgifterna under anslaget belöpt sig till 721,993 kronor 46 öre samt inkomsterna till 44,759 kronor 27 öre, varför en brist å 477,234 kronor 19 öre uppkommit å anslaget. Orsaken till detta betydande överskridande av anslaget vore givetvis att söka i de omfattande förflyttningar av personal, som ägt rum i och för det slutliga genomförandet av 1925 års härordning. Även om sålunda kostnaderna under anslaget för framtiden kunde förväntas komma att avsevärt understiga de under sistförflutna budgetår uppkomma, syntes det emellertid arméförvaltningen uppenbart, att det i härordningsbeslutet för ändamålet beräknade beloppet av 160,000 kronor måste bliva otillräckligt.

Sålunda hade förmånen av flyttningersättning numera medgivits i vissa fall, då den hittills icke ifrågakommit, exempelvis för beställningshavare, å vilka bestämmelserna angående passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband ägde tillämpning. Härtill komme, att vid beräkningen av det i härordningen angivna anslagsbeloppet hänsyn knappast kunde hava tagits till det jämförelsevis betydande belopp, som erfordrades för beredande å flyttande beställningshavare av dem författningsenligt medgiven ersättning för merutgift för bostadshyra. Enbart dessa kostnader hade enligt av arméförvaltningen verkställd utredning under budgetåret 1927/1928 uppgått till i avrundat tal 59,300 kronor. Givet vore, att, med den fortskridande förbättringen av läget å den allmänna hyresmarknaden, dessa kostnader komme att visa en tendens till ökning i förhållande till totalutgifterna under anslaget. Med hänsyn till nu anförda förhållanden ansåge arméförvaltningen försiktigheten bjuda, att anslaget för budgetåret 1929/1930 beräknades till förslagsvis 200,000 kronor.

På grund av vad arméförvaltningen sålunda anført har departementschefen ansett sig böra föreslå, att förevarande anslag för budgetåret 1929/1930 höjes till 200,000 kronor.

I sin berättelse om den år 1928 verkställda granskningen av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden $\frac{1}{7}$ 1927— $\frac{30}{6}$ 1928 hava riksdagens revisorer under § 5 (sid. 17 och 18) meddelat följande sammanställning av utgifterna under lantförsvarets anslag till flyttningersättningar för de senaste fem budgetåren.

Budgetår	Anslag	Utgifter
1923/1924	230,000	231,386: 41
1924/1925	230,000	221,776: 37
1925/1926	230,000	240,250: 03
1926/1927	230,000	342,215: 42
1927/1928	200,000	677,234: 19

Revisorerna hava i anslutning härtill anført följande.

»Den huvudsakliga orsaken till att anslaget under de senaste två budgetåren i så betydande grad överskridits är givetvis att söka i de omfattande förflyttningar av personal, som ägt rum i och för det slutliga genomförandet av 1925 års härordning. Härtill kommer att förmånen av flyttningersättning numera medgivits i vissa fall, då den hittills icke ifrågakommit, exempelvis för beställningshavare, å vilka bestämmelserna angående passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband äga tillämpning. Vidare torde vid beräkningen av anslagsbeloppet hänsyn knappast hava tagits till det jämförelsevis betydande belopp, som erfordras för beredande å flyttande beställningshavare av dem författningsenligt medgiven ersättning för merutgift för bostadshyra. Enbart dessa kostnader hava, enligt vad revisorerna inhämtat, under budgetåret 1927/1928 uppgått till i runt tal 60,000 kronor.

Även om det torde vara att förvänta, att, sedan i samband med härordningens genomförande uppkommande särskilda kostnader icke längre belasta anslaget, utgifterna å detsamma komma att väsentligt nedgå, förefaller det dock revisorerna, som om det belopp, vartill anslaget beräknats efter härordningens genomförande eller 160,000 kronor, icke kommer att för framtiden bliva till fyllest. Vid uppgörandet av nämnda beräkning synes man

nämligen icke hava förutsatt, att personalöverflyttningar och kommenderingar skulle ske i den omfattning, som faktiskt äger rum. Härtill kommer, att, såsom ovan framhållits, grunderna för flyttningsersättningens utgående förändrats i så motto, att ökade krav ställas på ifrågavarande anslag. Revisorerna anse på grund härav önskvärt, att en omräkning av anslaget sker, så att för framtiden beloppet kommer att stå i bättre överensstämmelse med de verkliga utgifterna å anslaget. Härvid förutsätta revisorerna, att uppmärksamhet jämväl ägnas frågan om sådana anordningar med avseende å personalflyttningar och kommenderingar, att utgifterna å anslaget i möjligaste mån nedbringas.»

I anledning av revisorernas uttalanden har yttrande avgivits av arméförvaltningens civila departement (Del III sid. 12—15).

Vad revisorerna anfört, synes riksdagen utvisa, att en undersökning bör ske rörande möjligheten av att nedbringa ifrågavarande flyttningskostnader. En omständighet, som enligt riksdagens mening för närvarande föranleder onödiga flyttningskostnader, är det sätt, på vilket kommenderingarna till artilleri- och ingenjörhögskolan ske. Därest sådana anordningar vidtagas, att icke flyttning till hemorten behöver äga rum mellan de olika kurserna, torde en icke oväsentlig minskning i anslagsbelastningen bliva följden. Riksdagen förutsätter, att vad revisorerna anfört toges under övervägande vid uppgörandet av beräkningen av detta anslag för kommande budgetår.

Någon erinran mot den av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda anslagsberäkningen anser sig riksdagen icke böra göra.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till flyttningsersättning, nu 175,000 kronor, med 25,000 kronor till 200,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

11:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att minska ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 3,085,000 kronor, med 145,000 kronor till 2,940,000 kronor.

Till grund för den av Eders Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen ligger följande uppgift å antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid armén.

	Tjänstgöringsdagar	
	med penningbidrag	
	å 0.50 kr.	å 1 kr.
I. Linjen.		
Infanteriet	1,883,900	177,800
Kavalleriet	68,000	41,000
Artilleriet	342,000	153,000
Ingenjörtrupperna	140,000	54,000
Trängtrupperna	172,000	12,200
Intendenturtrupperna	38,900	4,200
Studenter och likställda	260,000	358,000
Säger för linjen	2,924,800	800,200
II. Ersättningsreserven	1,300,000	—
Summa tjänstgöringsdagar	4,224,800	800,200
		5,025,000

Härtill kommer visst avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter, beräknat till 27,950 kronor.

Medelsbehovet för de värnpliktigas avlöning har följaktligen för budgetåret 1929/1930 av Eders Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt

4,224,800 tjänstgöringsdagar à 0: 50 kr.	kronor 2,112,400
800,200 » » » 1: — »	» 800,200
Avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter	» 27,950
	<hr/>
	Summa kronor 2,940,550

Anslaget har upptagits med ett till 2,940,000 kronor avrundat belopp.

Den framlagda anslagsberäkningen i avseende å antalet tjänstgöringsdagar för till linjetjänst uttagna värnpliktiga under budgetåret 1929/1930 giver icke riksdagen anledning till erinran. Beträffande åter beräkningen av antalet tjänstgöringsdagar för ersättningsreserven eller 1,300,000 dagar, synes densamma vara alltför hög. Enligt de beräkningar, som verkställdes av särskilda utskottet vid 1925 års riksdag, borde antalet handräkningsdagar, som skulle fullgöras av till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga, upptagas till omkring 875,000. Utöver angivna antal tjänstgöringsdagar synes man enligt riksdagens mening för budgetåret 1929/1930 icke behöva räkna med högre antal dylika tjänstgöringsdagar än 75,000, varigenom sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar för ersättningsreserven bör kunna begränsas till 950,000 dagar. För såväl till linjen som ersättningsreserven uttagna värnpliktiga skulle antalet tjänstgöringsdagar härigenom komma att för budgetåret 1929/1930 utgöra 4,675,000. Då penningbidrag för till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga bör beräknas efter 0: 50 kronor för dag, föranledes härav en minskning i det av Eders Kungl. Maj:t beräknade medelsbehovet med $(350,000 \times 0: 50 =)$ 175,000 kronor.

Anslaget till de värnpliktigas avlöning torde enligt riksdagens mening böra upptagas till 2,765,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 3,085,000 kronor, med 320,000 kronor till 2,765,000 kronor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att i riksstaten upptaga ordinarie förslagsanslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer med oförändrat belopp, 75,000 kronor.

I sin berättelse om den år 1928 verkställda granskningen av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden $\frac{1}{7}$ 1927— $\frac{30}{6}$ 1928 hava riksdagens revisorer under § 6 (Del I sid. 19—21) anfört följande:

»Av riksräkenskapsverkets budgetredovisning för budgetåren 1926/1927 och 1927/1928 hava revisorerna funnit, att å lantförsvarets förslagsanslag till understöd åt vissa värnpliktigas familjer, vilket i riksstaten för vardera av nämnda budgetår upptagits till 75,000 kronor, redovisats utgifter med respektive 236,999 kronor 60 öre och 223,179 kronor 55 öre. Revisorerna hava funnit sig böra närmare undersöka orsakerna till dessa betydande anslagsöverskridanden.

Enligt § 1 i kungl. förordningen den 1 juni 1912 (nr 84) om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd) kunna, under

den tid, värnpliktig fullgör honom enligt gällande författningar åliggande värnpliktstjänstgöring i fredstid, hans hustru och barn erhålla understöd av statsmedel, såvida understöd är för deras uppehälle nödvändigt. Jämlikt § 2 av samma förordning, sådan denna paragraf lyder enligt kungörelsen den 17 september 1914, utgår i förekommande fall understöd för varje dag, den värnpliktige äger räkna sig till godo som tjänstgöringsdag, in- och utrykningsdagarna inräknade, med följande belopp, nämligen:

till arbetsför hustru och ett barn	75 öre
» » » » två eller flera barn	100 »
» mindre arbetsför hustru	75 »
» » » » och ett barn	100 »
» » » » » två eller flera barn	125 »
» ett barn om fadern är änkring eller fränskild	75 »
» två eller flera barn, om fadern är änkring eller fränskild	100 »

Härvid skall iakttagas, att utom äktenskap födda barn äro berättigade till understöd i likhet med inom äktenskap födda samt till arbetsför hustru utan barn intet understöd utgår.

Med anledning av den under kristiden uppkomna stegringen i levnads-kostnaderna hava enligt riksdagens beslut från och med år 1917 utbetalats tillägg till förenämnda understöd med följande belopp för dag räknat, nämligen:

till arbetsför hustru och ett barn	60 öre
» » » » två eller flera barn	75 »
» mindre arbetsför hustru	60 »
» » » » och ett barn	75 »
» » » » » två eller flera barn	95 »
» ett barn, om fadern är änkring eller fränskild	60 »
» två eller flera barn, om fadern är änkring eller fränskild	75 »

Enligt § 3 i förenämnda förordning, sådan denna paragraf lyder jämlikt kungörelsen den 19 maj 1916, skall värnpliktig själv bidra till det hans hustru eller barn tillkommande understödet med en femtedel av det till honom utgående penningbidraget (värnpliktigs avlöning).

Kungl. Maj:ts befallningshavande (i Stockholm överståthållarämbetet) äga besluta, huruvida och till vad belopp för varje tjänstgöringsdag understödet skall utgå och till vem detsamma skall utbetalas. Det åligger vidare samma myndighet att omedelbart efter beslutets fattande meddela dess innehåll till vederbörande chef eller befälhavare, som därefter skall låta utbetala detsamma till den person, vilken äger uppbära understödet.

Med ledning av det beräknade antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och med en beräkningsgrund av 4 öre för tjänstgöringsdag för värnpliktiga utom studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda upptogs anslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer i riksstaten för budgetåret 1925/1926 till 310,000 kronor, varav beräknades för ordinarie understöd 175,000 kronor och för tillfällig understödsförhöjning 135,000 kronor.

På grund därav, att enligt bestämmelserna i den nya värnpliktslagen familjeförsörjare endast i begränsad omfattning komme att fullgöra värnpliktstjänstgöring i fredstid, uppskattades medelsbehovet under förevarande anslag i de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av lantförsvarets kostnader efter genomförd omorganisation till allenast 25,000 kronor. Detta belopp beräknades med utgångspunkt från antalet tjänstgöringsdagar under sådana repetitionsövningar, som icke infalla i omedelbar följd efter första tjänstgöringen.

För budgetåret 1926/1927 har anslaget — med hänsyn därtill, att antalet

till fristående repetitionsövningar inryckande värnpliktiga under sistnämnda budgetår beräknats bliva högst avsevärt större än efter den nya härordningens genomförande — såsom förut nämnts, upptagits till 75,000 kronor. Vad beträffar medelsbehovet för budgetåret 1927/1928 anfördes i statsverkspropositionen till 1927 års riksdag, att det visserligen vore att förvänta, att under nämnda budgetår utgiftsbelastningen å anslaget komme att bliva betydligt mindre än under det då löpande budgetåret. Då emellertid, såvitt man då kunde bedöma, den i riksstaten för budgetåret 1926/1927 upptagna anslagssumman komme att överskridas, fann sig vederbörande departementschef icke böra ifrågasätta någon sänkning av anslagets belopp för budgetåret 1927/1928. Jämväl för budgetåret 1928/1929 är anslaget uppfört med 75,000 kronor.

För att något närmare belysa utgifterna å ifrågavarande anslag vilja revisorerna meddela följande uppgifter angående utbetalta familjeunderstöd vid vissa truppförband under budgetåret 1927/1928.

Kronobergs regemente	kronor	3,370: 35
Hallands regemente	»	3,302: 70
Norra Skånska infanteriregementet	»	5,609: 50
Södra Skånska infanteriregementet	»	8,713: 85
Vendes artilleriregemente	»	3,642: 95
Jönköpings-Kalmar regemente	»	1,763: 20
Smålands artilleriregemente	»	3,921: 45
Skaraborgs regemente	»	3,948: 60
Bohusläns regemente	»	6,669: 70
Svea livgarde	»	5,676: 35
Göta livgarde	»	7,392: 90
Dalregementet	»	6,092: 35
Hälsinge regemente	»	10,271: 85
Västerbottens regemente	»	2,932: 95
Jämtlands fältjägarregemente	»	5,242: —
Västernorrlands regemente	»	6,544: 80
Norrbottnens regemente	»	5,161: 10

Vad angår den osäkerhet, som för närvarande synes vidlåda förevarande anslagsberäkningar, har denna uppenbarligen sin grund i svårigheten att beräkna antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga familjeförsörjare. Då det ligger stor vikt uppå att vid riksstatsanslagens beräkning ernå största möjliga tillförlitlighet, hava revisorerna velat framhålla angelägenheten av, att grunderna för ifrågavarande anslags uppskattande underkastas omarbetning för ernående av bättre överensstämmelse mellan beräknade och verkliga kostnader.

Det har förefallit revisorerna, som jämväl tagit del av vissa länsstyrelser beslut angående understöd åt värnpliktigas familjer, som om vid avgörande av frågan huruvida behov av understöd föreligger olika principer följas av de olika länsstyrelserna. Detta förhållande kan i viss mån vara orsaken till att, såsom av ovanstående sammanställning framgår, vid truppförband av ungefär samma storlek, beloppen av utbetalta understöd variera högst betydligt. Revisorerna anse det önskvärt, att åtgärder vidtagas för ernående av en någorlunda enhetlig tillämpning av förevarande bestämmelser.»

Förklaring har avgivits av arméförvaltningens civila departement, som anført följande (Del III sid. 15 och 16):

»Riksdagens revisorer hava i berörda punkt av sin berättelse dels framhållit angelägenheten av, att grunderna för ifrågavarande anslags uppskattande

underkastas omarbetning för ernående av bättre överensstämmelse än den hittills rådande mellan beräknade och verkliga kostnader, och *dels* uttalat önskvärldheten därutav, att åtgärder vidtagas för ernående vid de olika länsstyrelserna av en någorlunda enhetlig tillämpning av gällande bestämmelser, i vad de avse behovet av tilldelning utav ifrågakarande understöd.

I förstberörda avseende ser sig arméförvaltningens civila departement icke i stånd att framlägga något förslag till sådan omarbetning av grunderna för anslagets till familjeunderstöd beräkning, som kan visa sig på ett tillfredsställande sätt överensstämma med de verkliga kostnaderna å anslaget. De faktorer, som inverka på anslagets utgiftsbörda — antalet av de under ett kommande utbildningsår inryckande familjeförsörjare och storleken av dessas under vissa förutsättningar till understöd berättigade familjer o. dyl. — kunna icke ens tillnärmelsevis bedömas vid den tidpunkt, då arméförvaltningen har att framlägga underdånigt förslag till åskande av anslag för mötande av ifrågakarande medelsbehov. Arméförvaltningen har därför vid avgivandet av sådana medelsframställningar måst inskänka sig till ett angivande av ställningen å det föregående budgetårets anslag för samma ändamål och i fråga om det nya medelsbehovet följt de i den senaste statsverkspropositionen gjorda beräkningarna.

Det vill dock synas, som om vid beräkningen av förevarande anslag för de närmast kommande budgetåren större avseende än som hittills kommit till uttryck borde fästas vid den verkliga utgiftsbelastningen under de budgetår, som följt och följa efter den nya härorganisationens genomförande. Arméförvaltningen skall därför ägna sin uppmärksamhet åt berörda förhållande vid nästavgivande förslag till medelsberäkning för ifrågakarande anslag.

Beträffande åter den av revisorerna uttalade önskvärldheten av enhetlig tillämpning vid de olika länsstyrelserna av gällande bestämmelser, i vad de avse behovet av tilldelning utav familjeunderstöd, anser sig departementet icke kunna för sin del föreslå några åtgärder för vinnande av nämnda syfte. Det ankommer ju på länsstyrelserna allena att besluta, huruvida och till vad belopp för varje tjänstgöringsdag ifrågakarande understöd skall utgå, samt att föranstalta därom, att nämnda beslut bliva vederbörande arméns myndigheter för verkställighet delgivna. Arméförvaltningen har naturligen ej någon rätt eller plikt att granska länsstyrelsernas beslut i dessa avseenden och äger allenast att övervaka, att utbetalningar av ifrågakarande art vid arméns kassaförvaltningar stå i överensstämmelse med länsstyrelsernas beslut.

De av revisorerna åsyftade utredning och förslag i förevarande avseende, som kunna anses erforderliga, torde det närmast ankomna på länsstyrelserna själva att åvägabringa, och har arméförvaltningens civila departement på grund av nyss anförda omständigheter icke ansett sig äga befogenhet att taga initiativet därtill.»

Vad riksdagens revisorer anført i fråga om förevarande anslags användning, synes riksdagen tala för att en undersökning bör ske, i vad mån olika principer vid understödets utbetalning vinna tillämpning. Det torde därvid jämväl böra tagas i övervägande, huruvida icke beträffande styrkandet av understödsbehovet och försörjningsskyldigheten kompletterande bestämmelser böra meddelas. Av de intyg, som i sådant hänseende nu skola lämnas av vederbörande kommunala myndigheter, torde nämligen icke alltid med full säkerhet framgå, att anledning verkligen föreligger för statsverket att bidraga till underhållet av den värnpliktiges anhöriga under tid, han fullgör värnplikts-tjänstgöring. Jämväl torde böra övervägas, om icke i de fall, då en värnpliktig har viss försörjningsskyldighet enligt träffat avtal, understödet bör

utgå endast med så högt belopp, som skulle hava tillkommit den underhållsberättigade, därest försörjningsskyldighet fullgjorts i enlighet med avtalet. Erinras må även om att, då försörjningsskyldighet kan föranleda frikallelse från värnpliktens fullgörande, denna skyldighet bör undersökas redan vid inskrivningen, därest framställning härom göres i samband med denna. Det synes önskvärt att en undersökning verkställas, huruvida hinder kunna anses möta mot att, på sätt av ett utav marinförvaltningens under punkt 72:o återgivet yttrande framgår, meddela frikallelse även efter inskrivningen för sådana värnpliktiga, vilka kunnat frikallas redan vid inskrivningen, om anledningen då förefunnits eller om framställning härom vid nämnda tillfälle blivit gjord.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagit ordinarie förslagsanslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer med oförändrat belopp, 75,000 kronor.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att öka ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, nu 900,000 kronor, med 50,000 kronor till 950,000 kronor.

Medelsbehovet för undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser för budgetåret 1928/1929 har beräknats till sammanlagt 954,217 kronor. För täckande av detta behov har i riksstaten å det ordinarie undervisningsanslaget upptagits ett belopp av 900,000 kronor, under det att det återstående erforderliga beloppet, 54,217 kronor, ansetts kunna tagas i anspråk av förefintlig odisponerad reservation å anslaget.

Medelsbehovet under titel I »Undervisningsmateriel» har med tillämpning av hittills gällande grunder upptagits med ett belopp av 67,068 kronor.

I fråga om titel II »De fasta undervisningsverken m. m.» har föreslagits en ökning med 6,800 kronor, varav 6,500 kronor avses för arméns underofficersskola och 300 kronor för muséer m. m.

Beträffande titel III »Särskilda skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov» har departementschefen tillstyrkt en ökning med 40,000 kronor, huvudsakligen avsedd för anordnandet av vissa särskilda kurser för officerare m. fl.

Medelsbehovet under förevarande anslag har av departementschefen beräknats till sammanlagt 998,443 kronor. Med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer har dock anvisningen å riksstaten ansetts kunna begränsas till 950,000 kronor.

Med hänsyn till den sänkning av antalet tjänstgöringsdagar, som riksdagen ansett sig böra vidtaga, bör under titel I endast beräknas ett belopp av 64,000 kronor. Beträffande titel II anser sig riksdagen böra godkänna de av departementschefen förordade ökningarna i anslaget, på grund varav titeln

bör upptagas med ett belopp av 490,000 kronor. Vad slutligen titel III angår, har riksdagen icke ansett tillräckliga skäl föreligga för den föreslagna ökningen, vadan titeln bör upptagas med 400,000 kronor. I enlighet härmed bör medelsbehovet å undervisningsanslaget, som enligt 1925 års härordningsbeslut upptagits till 935,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 beräknas till (64,000 + 490,000 + 400,000 =) 954,000 kronor. Anvisningen å riksstaten synes med hänsyn till förefintliga reservationer kunna begränsas till 900,000 kronor.

På grund av vad riksdagen sålunda anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen upptagit ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser med oförändrat belopp, 900,000 kronor.

14:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att minska ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier, nu 27,000 kronor, med 24,000 kronor till 3,000 kronor.

Uti en inom riksdagen väckt motion (I: 125) har hemställts, att riksdagen måtte för stipendier åt underofficerare och furirer anvisa ett ordinarie reservationsanslag med 12,000 kronor.

Samma yrkande har framförts uti en annan inom riksdagen väckt motion (II: 140).

Ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 27,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Stipendier åt elever vid artilleri- och ingenjörhögskolan ...	kronor	3,000:—
Stipendier åt underofficerare och furirer	»	24,000:—
	Summa kronor	27,000:—

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom i 1928 års statsverksproposition omförmäldes, gjorde chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan samt arméförvaltningen framställning om förhöjning för innevarande budgetår av anslagsposten till stipendier åt elever vid artilleri- och ingenjörhögskolan. Framställningen föranledde dock icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Myndigheterna hava nu ånyo framlagt förslag om ökning av nämnda anslagspost. Då emellertid tillräckliga skäl icke synas mig föreligga för ett biträdande av berörda förslag, torde i anslagsberäkningen för nästkommande budgetår böra för ifrågasvarande ändamål upptagas oförändrat belopp, 3,000 kronor.

För stipendier åt underofficerare och furirer upptogs i kostnadsberäkningarna för 1925 års försvarsorganisation ett belopp av 36,000 kronor. Anordningen med stipendier betecknades emellertid i försvarspropositionen såsom endast en alternativ utväg vid sidan av ett ifrågasatt inrättande av en officerselevskola, avsedd att bereda underbefäl och underofficerare, som genomgått den nya underofficersskolan, kompetens för vinnande av tillträde till krigsskolan. I syfte att bereda yngre underbefäl och underofficerare, som genomgått underofficersutbildning enligt äldre grunder, ökad möjlighet att förvärva sig den för inträde vid krigsskolan erforderliga kompetensen, hava alltsedan budgetåret 1926/1927 medel till stipendier beräknats under förevarande anslag. För ändamålet har, såsom inledningsvis nämnts, för nu

löpande budgetår upptagits en summa av 24,000 kronor, beräknad för 24 stipendier à 1,000 kronor.

Enligt det för den nya underofficersskolan fastställda reglementet (S. F. 1927: 324) fördelas eleverna i den allmänna kursen, för undervisning i allmänbildande ämnen, på olika linjer, varav en B-linje, å vilken avses att bibringa eleverna de kunskaper, som erfordras för avläggande av realskoleexamen, samt en C-linje, dit de elever hänföras, som avlagt godkänd realskoleexamen, och å vilken linje undervisningen åsyftar att, i den mån så visar sig behöfligt, befästa de kunskaper, som krävas för realskoleexamen, samt att dessutom bibringa eleverna de kunskaper, som erfordras för avläggande av s. k. begränsad studentexamen. Elev på B-linjen kan efter genomgången prov överflyttas till C-linjen.

Då sålunda enligt den organisation, som underofficersskolan erhållit, erfordrerlig undervisning därstädes meddelas för inhämtande av de kunskaper i allmänbildande ämnen, vilka krävas för tillträde till krigsskolan, synes tanken på inrättande av en officerselevskola såsom överbyggnad på underofficersskolan och med nyssberörda kompetens såsom utbildningsmål böra helt förfalla. Vad beträffar sådana elever, vilka icke före sin militäranställning avlagt realskoleexamen och därför i allmänhet äro hänvisade att följa undervisningen å B-linjen, synes den lämpligaste utvägen vara att genom omkommendering till underofficersskolan bereda dem av dessa elever, vilka visa sig äga särskilda kvalifikationer för officersbefordran, tillfälle att förvärva de för inträde vid krigsskolan erfordrerliga kunskaperna.

För nästkommande budgetår torde, med hänsyn till nu angivna förhållanden, medel till stipendier allenast behöva beräknas för sådana underofficerare och furirer, vilka genomgått underofficersutbildning enligt äldre grunder. Enär de å anslaget förefintliga reservationerna torde lämna tillgång till bestridande av stipendiebeloppen för det jämförelsevis ringa antal dylika stipendiater, som man kan hava anledning att räkna med för nästa budgetår, synes någon medelsanvisning för ändamålet icke vara av behovet påkallad.»

Riksdagen, som delar departementschefens uppfattning, att ett genomgående av arméns underofficersskola bör vara den normala vägen för fast anställt manskap att erhålla officersbefordran, och att alltså den genom 1925 års härordningsbeslut anvisade alternativa utvägen med tilldelandet av studiestipendier åt manskap icke bör för framtiden komma till användning, har dock icke velat motsätta sig att i enlighet med de motionsvis framställda förslagen ytterligare medel för budgetåret 1929/1930 ställas till förfogande, utöver förefintliga reservationer, för tilldelande av stipendier åt sådana underofficerare och furirer, vilka genomgått underofficersutbildning enligt äldre grunder. Emellertid synes det av motionärerna för ifrågavarande ändamål begärda beloppet kunna reduceras till 6,000 kronor, vartill skulle komma det för stipendier åt elever vid artilleri- och ingenjörhögskolan avsedda beloppet, 3,000 kronor.

För budgetåret 1929/1930 synes alltså medelsbehovet under förevarande anslag böra beräknas till 9,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier, nu 27,000 kronor, med 18,000 kronor till 9,000 kronor.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att dels till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1929/1930 anvisa ett

extra reservationsanslag av 500,000 kronor, dels ock medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1929 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Uti en inom riksdagen väckt motion (I: 113) har hemställts, att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1929/1930 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag med den inskränkingen, att anslaget upptages till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, eller 470,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels, till *det frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor;

dels ock medgivit, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1929 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24) att öka ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser, nu 500,000 kronor, med 70,000 kronor till 570,000 kronor.

Enligt riksdagens mening bör anvisningen för budgetåret 1929/1930 kunna begränsas till 540,000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser, nu 500,000 kronor, med 40,000 kronor till 540,000 kronor.

17:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för underhåll av *generalstabens översiktskarta över Sverige* i skalan 1 : 400,000 för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 7,400 kronor.

18:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *konservering av vissa samlingar i krigsarkivet* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

19:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) för fortsatta arbeten å *verket »Sveriges krig åren 1611—1648»* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 19,000 kronor.

20:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för utarbetande av

krigskollegii historia för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

D. Förplägnad, intendenturmateriel, reparation, övningar m. m.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att minska ordinarie förslagsanslaget till mathållning, nu 7,196,000 kronor, med 340,000 kronor till 6,856,000 kronor.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen icke funnit annan anledning till erinran än att, då antalet tjänstgöringsdagar till följd av riksdagens beslut begränsats till 7,102,000, medelsbehovet under ifrågasvarande anslag bör beräknas till $(7,102,000 \times 0.92 =)$ 6,533,840 kronor, vilken summa i anledning av riksdagens beslut i fråga om det under punkt 28:o) omförmälda anslaget till motorfordon skall minskas med 40,000 kronor och alltså upptagas med, i avrundat tal, 6,494,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie förslagsanslaget till mathållning, nu 7,196,000 kronor, med 702,000 kronor till 6,494,000 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 4,440,000 kronor, med 640,000 kronor till 3,800,000 kronor.

I betraktande av det i förhållande till Eders Kungl. Maj:ts beräkning lägre antal värnpliktstjänstgöringsdagar, varmed riksdagen räknar, bör en ytterligare sänkning av anslaget med i runt tal 192,500 kronor till 3,607,500 kronor kunna äga rum.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 4,440,000 kronor, med 832,500 kronor till 3,607,500 kronor.

23:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att öka ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,200,000 kronor, med 112,000 kronor till 1,312,000 kronor.

Under återopande av vad riksdagen under punkt 21:o) anfört i fråga om antalet tjänstgöringsdagar, får riksdagen anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,200,000 kronor, med 70,000 kronor till 1,270,000 kronor.

24:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att öka ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, nu 2,535,000 kronor, med 785,000 kronor till 3,320,000 kronor.

Under erinran om att bränsleanslaget vid beräkningen av kostnaderna enligt 1925 års härordning upptagits med 2,327,000 kronor, har riksdagen ansett sig böra vidtaga en väsentlig sänkning i det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet. Därest skäligen hänsyn toges till de överföringar av kostnader, som sedermera vidtagits, och med beaktande av vad riksdagen här nedan under punkt 28:o) anför, synes för budgetåret 1929/1930 ett belopp av 3,150,000 kronor bliva tillfyllest.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget

till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, nu 2,535,000 kronor, med 615,000 kronor till 3,150,000 kronor.

25:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 33 har riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till remontering, nu 475,000 kronor, med 155,000 kronor till 320,000 kronor.

26:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att öka ordinarie förslagsanslaget till furagering, nu 3,013,000 kronor, med 50,000 kronor till 3,063,000 kronor.

Kostnaderna för furagering av arméns hästar hava av arméförvaltningen och departementschefen beräknats till 1 krona 36 öre för hästunderhållsdag, vartill komma de för remonterna avsedda särskilda kostnaderna. Enligt denna beräkning och med utgångspunkt från ett antal underhållsdagar av 2,109,000 har medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 beräknats till 3,063,000 kronor.

Riksdagen har icke funnit anledning till annan erinran mot den verkställda anslagsberäkningen än att riksdagen, såsom här nedan under punkt 28:o) beröres, funnit anslaget kunna i förhållande till Eders Kungl. Maj:ts förslag minskas med 16,000 kronor, varigenom medelsbehovet kan begränsas till 3,047,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till furagering, nu 3,013,000 kronor, med 34,000 kronor till 3,047,000 kronor.

27:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35) har riksdagen till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trängen* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 244,000 kronor.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att öka ordinarie reservationsanslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, nu 325,000 kronor, med 189,000 kronor till 514,000 kronor.

I riksstaten har för innevarande budgetår uppförts ett ordinarie reservationsanslag å 325,000 kronor till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon. Anslaget har beräknats sålunda:

för nyanskaffning av lastbilar för ekonomikörslor samt av personbilar och motoreyklar, avsedda för staber och truppförband m. fl.	kronor	98,000: —
» underhåll och drift av personbilar, tilldelade staber och truppförband m. fl.	»	50,000: —
» underhåll och drift av i trängens bilkompanier ingående motorfordon m. m.	»	176,700: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>324,700: —</u>

eller, i avrundat tal, 325,000 kronor.

Arméförvaltningen har framlagt följande beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1929/1930:

Nyanskaffning av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor, samt personbilar och motorcyklar, tilldelade staber och truppförband m. fl.	kronor 118,000:—
Underhåll och drift av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor	» 81,000:—
Underhåll och drift av personbilar, tilldelade staber och truppförband m. fl.	» 50,000:—
Underhåll och drift av i trängens bilkompanier ingående motorfordon m. m.	» 335,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 584,000:—

Departementschefen har anfört följande:

»Vad först angår anslagsposten till nyanskaffning av lastbilar för ekonomikörslor samt av personbilar och motorcyklar, avsedda för staber och truppförband m. fl., har jag icke funnit anledning till någon erinran mot den av arméförvaltningen verkställda beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Anslagsposten torde således böra upptagas med 118,000 kronor.

På sätt arméförvaltningen föreslagit, torde under förevarande anslag böra uppföras en ny post å 81,000 kronor för bestridande av kostnader för underhåll och drift av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor.

För underhåll och drift av personbilar, tilldelade staber och truppförband m. fl., synes i enlighet med arméförvaltningens förslag böra för nästkommande budgetår beräknas samma belopp, 50,000 kronor, som för ändamålet anvisats å staten för innevarande budgetår.

Vidkommande slutligen den av myndigheterna till 335,000 kronor beräknade anslagsposten för underhåll och drift av i trängens bilkompanier ingående motorfordon m. m., har medelsbehovet å denna anslagspost uppskattats under den förutsättningen, att den beslutade motoriseringen av trängen skulle vara fullt genomförd redan under nästa budgetår. Därest, såsom under nästföregående punkt av mig föreslagits, med anskaffningen av motormateriel för Skånska trängkåren får anstå ytterligare ett år — under vilken tid i så fall behovet av motorfordon för utbildningens bedrivande vid nämnda kär skulle nödtorftigt tillgodoses genom förhyrning av bilar — synes nu förevarande anslagspost för nästkommande budgetår kunna nedsättas avsevärt under den av myndigheterna för fyra bilkompanier beräknade summan, 335,000 kronor. Jag finner mig i sådant avseende böra förorda, att anslagsposten, från vilken jämväl torde få bestridas kostnaderna för förhyrning av bilar, upptages med ett belopp något överstigande tre fjärdedelar av nyssnämnda summa, eller med 265,000 kronor.

I enlighet med vad jag nu anfört skulle anslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon för budgetåret 1929/1930 uppgå till (118,000 + 81,000 + 50,000 + 265,000 =) 514,000 kronor.»

Vidkommande till en början den av departementschefen beräknade ökningen av anslaget med 81,000 kronor för underhåll och drift av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor, har riksdagen icke funnit anledning till annan erinran häremot än att samtidigt en sänkning bör vidtagas beträffande de anslag, från vilka kostnaderna för ifrågavarande ekonomikörslor hittills utgått. Enligt vad riksdagens vederbörande utskott från arméförvaltningens intendentsdepartement inhämtat, hava enligt departementets statistik nämnda kostnader i medeltal för år och lastbil utgjort:

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 14 saml. Nr 4 A.

å anslaget till mathållning	kronor	800:—
» » » bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt	»	400:—
» » » furagering	»	300:—
» » » munderingsutrustning	»	50:—
» » » kasernutredning, intendenturfordon m. m. ...	»	50:—
» » » truppförbandens övningar	»	500:—
<u>Summa kronor</u>		<u>2,100:—</u>

Frånsett kostnaderna vid övningar, 500 kronor per bil, som allt fortfarande anses böra belasta övningsanslagen, samt de kostnader, som drabbat anslagen till munderingsutrustning och till kasernutredning m. m., 100 kronor per bil, hava alltså de utgifter som belastat övriga anslag utgjort tillhopa 1,500 kronor per bil. Då antalet bilar avsedda för ekonomikörslor utgjort 54, hava sålunda sistnämnda utgifter uppgått tillsammans till 81,000 kronor.

Då riksdagen ansett sig böra bifalla förevarande förslag, har detta skett under förutsättning att samtidigt minskning vidtogs i följande anslag:

Mathållning	med kronor	40,000:—
Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt	» »	20,000:—
Furagering	» »	16,000:—
<u>Summa kronor</u>		<u>76,000:—</u>

Beträffande åter anslagen till kasernutredning, intendenturfordon m. m. ävensom till munderingsutrustning synes någon sänkning av ovan angiven anledning icke böra ifrågakomma.

Vad den i fråga om övningsanslaget verkställda beräkningen i övrigt angår, förefaller det riksdagen, som om den ifrågasatta kassationen för motorecyklar beräknats något för högt. Någon jämkning i anslagsbeloppet synes dock icke för närvarande böra vidtagas i anledning härav, men synes en undersökning i saken vara erforderlig.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, nu 325,000 kronor, med 189,000 kronor till 514,000 kronor.

29:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att öka ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 1,400,000 kronor, med 485,000 kronor till 1,885,000 kronor.

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar beräknades i 1928 års statsverksproposition till 1,738,500 kronor. Med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer begränsades emellertid anslagsäskandet för budgetåret 1928/1929 till 1,400,000 kronor, vilket belopp av riksdagen anvisades.

För budgetåret 1929/1930 har medelsbehovet av departementschefen beräknats sålunda:

Titel	I.	Hästlega	kronor	376,500: —
»	II.	Befälsövningar	»	111,500: —
»	III.	Vinterövningar	»	267,800: —
»	IV.	Truppförbandens övriga övningar	»	1,079,200: —
»	V.	Frivilliga övningar med landstormen	»	50,000: —
				Summa kronor 1,885,000: —

Under erinran om att anslaget till truppförbandens övningar enligt de av särskilda utskottet vid 1925 års riksdag verkställda beräkningarna upptagits med ett belopp av 1,423,000 kronor, anser sig riksdagen, som visserligen beaktat att vissa överflyttningar av utgifter ägt rum från andra anslag till övningsanslaget, dock icke böra beräkna medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 till högre belopp än 1,675,000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 1,400,000 kronor, med 275,000 kronor till 1,675,000 kronor.

31:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39) har riksdagen upptagit ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 700,000 kronor.

32:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anordnande av *luftförsvarsövningar* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 36,000 kronor.

E. Sjukvård m. m.

33:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 41) att minska ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 555,000 kronor, med 15,000 kronor till 540,000 kronor.

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. har för innevarande budgetår beräknats sålunda:

Titel	I.	Sjukvård i allmänhet	kronor	270,830: —
»	II.	Sanatorievård åt personal vid armén	»	60,000: —
»	III.	Tandvård	»	30,000: —
»	IV.	Ögonsjukvård och annan specialsjukvård	»	35,000: —
»	V.	Läkarvård m. m. enligt § 23 i officersavlöningsreglementet	»	40,000: —
»	VI.	Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen	»	50,000: —
»	VII.	Veterinärvård	»	109,793: 76
				Summa kronor 595,623: 76

Med hänsyn till storleken av å anslaget förefintliga besparingar har emellertid medelsanvisningen å anslaget begränsats till 555,000 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagna minskningen av ifrågavarande reservationsanslag hänför sig till det under titel I ingående anslaget, sjukvård i allmänhet. Beträffande denna titel har beräkningen företagits med hänsyn till en kostnad av 3.5 öre för man och dag under 7,452,000 tjänstgöringsdagar.

Med hänsyn till att antalet tjänstgöringsdagar, enligt vad riksdagen här ovan under punkt 21:o anført, bör beräknas till 7,102,000, har titel I under förevarande anslag upptagits till $(7,102,000 \times 0.035 =)$ 248,570 kronor. Anslaget under ifrågavarande titel minskas härigenom med 12,250 kronor eller, i avrundat tal, 12,000 kronor i förhållande till det av Eders Kungl. Maj:t upptagna beloppet, 260,820 kronor.

Mot de av Eders Kungl. Maj:t för övriga titlar beräknade anslagen har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 555,000 kronor, med 27,000 kronor till 528,000 kronor.

34:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av kostnaderna för *arméns bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

35:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43) och i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till befrämjande av det *frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

36:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 44, får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad som under innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

• F. Vapen och ammunition.

37:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 45 minskat ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 4,621,800 kronor, med 107,000 kronor till 4,514,800 kronor.

38:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 46) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,393,800 kronor.

Riksdagen har ansett, att medelsanvisningen för budgetåret 1929/1930 bör begränsas till samma belopp, som anvisats för budgetåret 1928/1929 eller till 1,918,800 kronor. Riksdagen vill erinra om att sistnämnda belopp grundar sig på den beräkning av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel m. m., som prövats av 1925 års riksdag.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 1,918,800 kronor.

39:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *underhåll av och försök med stridsvagnar* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

40:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att för försök med infanterikanoner för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Med hänsyn till de avsevärda belopp, som av riksdagen upptagits för budgetåret 1929/1930 för anskaffning av artillerimateriel, anser riksdagen anledning icke föreligga att bevilja ifrågavarande anslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel för försök med infanterikanoner icke av riksdagen bifallits.

41:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att till förberedelser för modernisering och nyanskaffning av fältartillerimateriel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 380,000 kronor.

Riksdagen har icke funnit skäl föreligga att för närvarande bevilja det begärda anslaget.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel till förberedelser för modernisering och nyanskaffning av fältartillerimateriel icke av riksdagen bifallits.

42:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 50, får anmäla, att riksdagen för anskaffning av *signalmateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

43:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *försök med viss artillerimateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

44:o) Riksdagen, som icke har något att erinra mot att nu beviljas det ännu icke anvisade beloppet å 100,000 kronor av den till 300,000 kronor beräknade kostnaden för anskaffning av eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier, får anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) och i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anskaffning av *eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

G. Byggnader och ingenjörmateriel.

45:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53) har riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 1,720,000 kronor, med 869,000 kronor till 2,589,000 kronor.

46:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54) till *förbättringar å vissa skjutbanor* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

47:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55), får anmäla, att riksdagen för *ombyggnad av Livregementets grenadjärers skolskjutningsbana* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 26,000 kronor.

48:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) har riksdagen

för *iordningställande av skjutbanorna å Revinge* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 23,000 kronor.

49:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att för uppförande av *bilgarage m. m. för Göta trängkår* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 73,000 kronor.

I likhet med vad tidigare av riksdagen medgivits beträffande Svea trängkår och Norrlands trängkår, torde i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag nu böra anvisas medel för uppförande, i anledning av trängkårens motorisering, av *bilgarage m. m. vid Göta trängkår*.

Riksdagen för alltså anmäla, att riksdagen för uppförande av *bilgarage m. m. för Göta trängkår* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 73,000 kronor.

50:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att för ordnande av förläggningen vid krigsskolan för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

Arméförvaltningen har i ärendet anfört följande.

»Till följd av den genom 1925 års härordningsbeslut föranledda omorganisationen av krigsskolan komme den för kadetternas förläggning disponerade stora östra flygeln å Karlberg att behöva för sådant ändamål tagas i anspråk i avsevärt större utsträckning än hittills. Förläggning måste nämligen under årets fyra första månader hädanefter kunna beredas för samtidigt två officerskurser och en reservofficerskurs, utgörande sammanlagt omkring 230 kadetter.

Enär den nuvarande förläggningen dessutom i sanitärt avseende vore mindre tillfredsställande, syntes det nödvändigt, att förläggningslokalerna bleve föremål för en genomgripande omdaning och modernisering.

De arbeten, som därvid avsåges komma till utförande, vore anordnande av korridorsystem med ökat antal logement av mindre storlek än de nuvarande, varvid inga logement behöfve läggas mot norr; vidare avsåges anordnande av tvättrum, putsrum och torkrum. Samtidigt erfordrades nya vatten- och avloppsledning samt elektriska ledningar, varjämte värmeledning borde anordnas i hela byggnaden. För erhållande av tillräckligt kubikutrymme i översta våningens förläggningslokaler vore det nödvändigt att höja vindbjälklaget över logementsavdelningen därstädes. Vidare behöfve förläggningslokalerna förses med nya golv och hela byggnaden i samband med omändringsarbetena underkastas en fullständig reparation. Kostnaderna för ifrågavarande arbeten hade beräknats till 230,000 kronor.»

Sedan byggnadsstyrelsen yttrat sig i ärendet och därvid förordnat vissa åtgärder för vinnande av besparingar i det av arméförvaltningen uppgjorda förslaget, varigenom detsamma skulle kunna genomföras för en kostnad av endast 211,000 kronor, har departementschefen tillstyrkt, att berörda belopp finge för ändamålet utgå och fördelas på två budgetår med en anvisning av 105,000 kronor för nästkommande budgetår.

Riksdagen, vars vederbörande utskott avlagt besök vid krigsskolan och därvid konstaterat behovet av de ifrågasatta anordningarna, får — under framhållande av att riksdagen intet har att erinra mot att, därest så befinnes ändamålsenligt, vissa mindre jämkningar i det uppgjorda förslaget vidtagas av Eders Kungl. Maj:t inom ramen av anslaget — anmäla, att riksdagen för

ordnande av förläggningen vid krigsskolan för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

51:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59) har riksdagen för anordnande av *motorverkstad vid Karlsborgs tygstation* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

52:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 60, får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anordnande av *centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

53:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61) har riksdagen för installerande av *uppvärmningsanläggning inom Livregementets husarers kasernbyggnad* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

54:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62) för anordnande av *ängcentral med tvätt- och badinrättning m. m. vid Göta artilleriregemente* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

55:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63) för utförande av vissa *fortifikatoriska anordningar i Boden* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor.

56:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64) har riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel, nu 170,000 kronor, med 2,000 kronor till 172,000 kronor.

57:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till *försök med ny ingenjörmateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

58:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 166,000 kronor.

Riksdagen, som icke ansett sig böra anvisa högre belopp än som utgår för innevarande budgetår eller 122,000 kronor, får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 122,000 kronor.

59:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 67 framställda förslag har riksdagen till *arméns brevduveväsende* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 7,000 kronor.

60:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68) har riksdagen, i likhet med vad som under de senaste budgetåren ägt rum, till *fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 21,000 kronor.

61:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69) att för utvidgning av Skillingaryds skjutfält för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Under punkten 74 i det vid 1928 års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden anmälde dåvarande chefen för försvarsdepartementet vissa av vederbörande myndigheter framställda förslag om utvidgning av Skillingaryds och Remmene skjutfält.

Beträffande sättet för utvidgningarnas genomförande samt frågan om beredande av medel för ändamålet anförde departementschefen, att utvidgningarna av de båda skjutfälten borde äga rum successivt under loppet av de närmaste åren, varigenom kostnaderna kunde fördelas å flera budgetperioder. För budgetåret 1928/1929 syntes medelsanvisningen för ändamålet kunna begränsas till 50,000 kronor. Rörande den lämpligaste dispositionen av detta belopp borde det få ankomma på Eders Kungl. Maj:t eller — jämlikt Eders Kungl. Maj:ts bemyndigande — på vederbörande myndigheter att framdeles meddela beslut.

I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen att för utvidgning av vissa skjutfält för budgetåret 1928/1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

I sin skrivelse nr 4 A (punkten 62) anförde 1928 års riksdag, att riksdagen, vars vederbörande utskott funnit sig böra underkasta den förevarande frågan en närmare undersökning, hade kommit till den uppfattningen, att det för artilleriskjutningarnas ändamålsenliga bedrivande och med hänsyn till risken för olyckshändelser under skjutningarna vore nödvändigt att vidtaga utvidgningar av ifrågavarande båda skjutfält. Riksdagen hade därför, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag, för berörda ändamål å riksdagen för budgetåret 1928/1929 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

För budgetåret 1929/1930 har arméförvaltningens fortifikationsdepartement, i överensstämmelse med vad generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet för sin del förordat, hemställt om anvisande av ett belopp av 600,000 kronor för utvidgning av Skillingaryds och Remmene skjutfält, att disponeras med 300,000 kronor för vardera skjutfältet. Emellertid borde enligt departementschefens mening ett så stort belopp som det utav fortifikationsdepartementet begärda icke avses för här ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår, utan syntes medelsanvisningen böra begränsas till 200,000 kronor. Detta belopp borde i sin helhet tagas i anspråk för förvärvande av mark för skjutfältet vid Skillingaryd i huvudsaklig överensstämmelse med den av chefen för Smålands arméartilleriregemente framlagda planen för utvidgning av nämnda skjutfält.

Riksdagen har icke kunnat undgå att finna de kostnader, som utvidgningen av Skillingaryds skjutfält skulle medföra, vara så avsevärda, att riksdagen ansett det böra tagas under allvarligt övervägande, huruvida det icke skulle vara i ekonomiskt hänseende fördelaktigare att i stället företaga utvidgning av annat skjutfält eller om icke genom omläggning av planen för utvidgning av Skillingaryds skjutfält kostnaderna kunna nedbringas. Då de begärda inlösenbeloppen för den mark, som avsetts att tagas i anspråk vid utvidgningen, ansluta sig till tidigare verkställd värdering och

högst betydligt överstiga den av Eders Kungl. Maj:t år 1928 uppskattade kostnaden för utvidgningen, har riksdagen ansett önskvärt, att en ny och fullständig värdering genom arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartements försorg verkställas. För den händelse det därvid skulle visa sig, att marken kan förvärvas för någorlunda skäliga kostnader, har riksdagen funnit sig kunna medgiva ett successivt inköpande av mark efter prövning av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. För detta ändamål synes samma belopp, som anvisats för föregående budgetår, böra ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för budgetåret 1929/1930.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *utvidgning av Skillingaryds skjutfält* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

H. Diverse.

62:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70) har riksdagen minskat ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 360,000 kronor, med 20,000 kronor till 340,000 kronor.

63:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 71) att öka ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 300,000 kronor, med 100,000 kronor till 400,000 kronor.

Riksdagen, som vill uttala den förväntan, att den under de senare åren försöksvis praktiserade s. k. individuella utspisningen med civil handräckning i matinrättningarna i vidgad omfattning fullföljes, får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 300,000 kronor, med 100,000 kronor till 400,000 kronor.

64:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 72) att upptaga ordinarie förslagsanslaget till semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare med oförändrat belopp, 160,000 kronor.

Beträffande förevarande framställning kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

65:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74) har riksdagen för *gäldande av vissa kronan ådömda brandskadeersättningar* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra anslag av 217,978 kronor.

III. SJÖFÖRSVARET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

66:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts framställningar rörande anslaget till marinförvaltningen (punkt 76) samt anslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. (punkt 77) kommer riksdagen att framdeles anmäla sina beslut.

67:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78) har riksdagen minskat ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid marinen, nu 2,000,000 kronor, med 100,000 kronor till 1,900,000 kronor.

68:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80) har riksdagen dels godkänt statsrådsprotokollet bifogat förslag till stat för marinens reservstat att gälla för budgetåret 1929/1930;

dels medgivit, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1929/1930 avgår från reservstat, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 290) angivna belopp;

dels och minskat ordinarie förslagsanslaget till marinens reservstat, nu 58,200 kronor, med 200 kronor till 58,000 kronor.

69:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81) har riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 70,000 kronor, med 30,000 kronor till 100,000 kronor.

70:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 82) att öka ordinarie förslagsanslaget till flyttningersättning, nu 30,000 kronor, med 20,000 kronor till 50,000 kronor.

Riksdagen, som icke velat motsätta sig den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna höjningen, får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till flyttningersättning, nu 30,000 kronor, med 20,000 kronor till 50,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

71:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84) att öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 452,000 kronor, med 43,000 kronor till 495,000 kronor.

Ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 452,000 kronor.

Anslaget har beräknats sålunda:

Penningbidrag	kronor 450,150:—
Penningtillskott	» 1,486: 25
Avlöningstillägg åt reservkadetter vid kustartilleriet	» 585:—
	<hr/>
	Summa kronor 452,221: 25

eller, i runt tal, 452,000 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1929/1930 har beräknats till 495,000 kronor med utgångspunkt från nedan intagna sammanställning av antalet tjänstgöringsdagar:

	Antal tjänstgörings- dagar		Summa tjänstgöringsdagar	
	med penningbidrag		för	för
	å 50 öre.	å 1 krona.	värn- pliktiga.	kadetter m. fl.
Flottan.				
Värnpliktiga i linjetjänst	311 000	131 000	442 000	—
Ersättningsreserv	62 000	—	62 000	—
Kadetter m. fl.	4 000	23 000	—	27 000
Summa	377 000	154 000	504 000	27 000
Till följd av hemförlovning beräknas avgå . . .	—	1 000	1 000	—
Säger för flottan	377 000	153 000	503 000	27 000
Kustartilleriet.				
Värnpliktiga i linjetjänst	100 000	42 000	142 000	—
Ersättningsreserv	94 000	—	94 000	—
Värnpliktiga studenter	6 100	5 100	11 200	—
Kadetter	1 200	5 600	—	6 800
Säger för kustartilleriet	201 300	52 700	247 200	6 800
Sammanlagt antal tjänstgöringsdagar	578 300	205 700	750 200	33 800
	784 000		784 000	

Penningbidragen hava beräknats till sammanlagt 494,850 kronor, vartill komma 600 kronor för avlöningstillägg åt reservkadetter vid kustartilleriet. Anslaget har avrundats till 495,000 kronor.

Den verkställda beräkningen av antalet tjänstgöringsdagar för flottans vidkommande föranleder icke till någon erinran från riksdagens sida. Vad kustartilleriet beträffar, har riksdagen, under erinran om att för innevarande budgetår för till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga endast beräknats ett antal av 62,000 tjänstgöringsdagar, nedsatt det av Eders Kungl. Maj:t härför beräknade antalet av 94,000 tjänstgöringsdagar till 70,000. Härav föranledes en minskning av det öskade anslaget med 12,000 kronor till 483,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 452,000 kronor, med 31,000 kronor till 483,000 kronor.

72:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 85) att upptaga ordinarie förslagsanslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer med oförändrat belopp, 5,000 kronor.

I sin berättelse om den år 1928 verkställda granskningen av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden $\frac{1}{7}$ 1927— $\frac{30}{6}$ 1928 hava riksdagens revisorer under § 10 (Del I sid. 23 och 24) anfört följande:

»I anslutning till de uppgifter, som revisorerna meddelat rörande lantförsvarets anslag till understöd åt vissa värnpliktigas familjer och grunderna för dess beräkning, hava revisorerna ansett sig böra meddela följande sammanställning av de under sjöförsvarets anslag till understöd åt vissa värnpliktigas familjer redovisade kostnader under de senaste fem budgetåren.

Budgetår	Anvisat anslag	Utgifter
1923/1924	20,000: —	37,762: 37
1924/1925	20,000: —	38,024: 44
1925/1926	20,000: —	32,378: 50
1926/1927	5,000: —	26,174: 65
1927/1928	5,000: —	22,539: 95

Då i fråga om anslagsberäkningen och dess överensstämmande med verkliga kostnaden i stort sett föreligga samma missförhållanden i fråga om sjöförsvarets anslag till understöd åt vissa värnpliktigas familjer som beträffande motsvarande anslag för lantförsvaret, hava revisorerna velat här allena hänvisa till vad de under § 6 i sistnämnda avseende anfört.»

Förklaring har avgivits av marinförvaltningen (Del III sid. 19 och 20), som bland annat anfört följande:

»Redan innan statsrevisorerna avgåvo sin berättelse hade marinförvaltningen vidtagit åtgärder för en undersökning om möjligheterna av nedbringande av utgifterna å förenämnda anslag. Efter en inom ämbetsverket verkställd utredning rörande utgifternas fördelning begärde ämbetsverket den 15 november 1928 chefens för marininstaben yttrande, huruvida icke genom organisatoriska åtgärder skulle kunna vinnas, att medelsbehovet under anslaget nedbragtes. På sätt chefen för marininstaben i sitt här i avskrift bifogade svar härå den 3 december 1928 anfört (bil. 5), komma utan särskild åtgärd kostnaderna för understöden till de värnpliktiga att nedgå, i den mån de värnpliktiga, som inskrivits före år 1926, upphöra att vara till tjänstgöring inkallade. Av de åtgärder, som kunna tänkas bliva vidtagna för medelsbehovets ytterligare nedbringande, läser icke böra ifrågasättas att genomföra en skärpning i fordringarna för understödets erhållande eller en minskning av deras belopp. Det återstår härefter att överväga frågan huruvida värnpliktiga, som erhålla familjeunderstöd, i stället böra frikallas från tjänstgöring i fredstid. Härvid kommer i betraktande möjligheten att sådan ändring av värnpliktslagen 4 § 2 mom. b) vidtages, att värnpliktig kan frikallas, även om anledningen till frikallelsen uppkommer efter tidpunkten för inskrivningen. En ändring av gällande bestämmelser har dock icke tillstyrkts vare sig av chefen för marininstaben eller de hörda lokalmyndigheterna, och marinförvaltningen anser sig därför icke kunna framställa förslag därom. Det har däremot blivit ifrågasatt att öka möjligheterna för frikallelse och hemförlovning av värnpliktiga, vilka av här ifrågasatt anledning kunnat frikallas redan vid inskrivningen, men underlåtit göra framställning om frikallelse. Såsom av chefens för marininstaben skrivelse framgår är sistnämnda fråga under fortsatt utredning, och marinförvaltningen kommer efter utredningens avslutande att, om så befinnes erforderligt, hänskjuta frågan till Eders Kungl. Maj:ts vidare prövning.

Sjöförsvarets anslag till understöd åt vissa värnpliktigas familjer nedsattes vid 1926 års riksdag från 20,000 till 5,000 kronor. Under övergångsåren har en tillförlitlig beräkning av medelsbehovet knappast varit möjlig, och då det ju varit fråga om tillfällig överbelastning av ett anslag av förslagsnatur till belopp, som ej avsevärt kunnat inverka på budgetens ställning, har det hittills icke heller ansetts nödvändigt att företaga en mera exakt uppskattning av grunderna för beräkningen. Hädanefter torde emellertid, efter vad chefens för marininstaben skrivelse torde giva vid handen, möjligheterna vara större för en tillförlitlig beräkning av det ordinarie medelsbehovet. Marinförvaltningen kommer därför och i anledning av vad i ärendet förekommit att ägna särskild uppmärksamhet åt frågan vid av-

givande av sitt förslag till beräkning av sjöförsvarets utgifter för budgetåret 1930/1931.»

Riksdagen får beträffande det av revisorerna till behandling upptagna spörsmålet hänvisa till vad riksdagen under punkt 12:o) anfört.

Riksdagen, som icke velat nu förslå någon förändring i anslagets belopp, får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagit ordinarie förslagsanslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer med oförändrat belopp, 5,000 kronor.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

73:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86) har riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., nu 45,000 kronor, med 5,000 kronor till 40,000 kronor.

74:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87) har riksdagen i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagit ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier utan angivet belopp.

75:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88), får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till understöd åt föreningar, nu 18,800 kronor, med 4,450 kronor till 23,250 kronor.

76:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89) ökat ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 300,000 kronor, med 40,000 kronor till 340,000 kronor.

77:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90) att öka ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 50,000 kronor, med 25,000 kronor till 75,000 kronor.

Riksdagen, som icke velat motsätta sig den av Eders Kungl. Maj:t begärda ökningen, får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 50,000 kronor, med 25,000 kronor till 75,000 kronor.

D. Förplägnad, beklädnad m. m.

78:o) Eders Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för budgetåret 1929/1930 föreslagit riksdagen (punkt 91) att öka ordinarie förslagsanslaget till förplägnad, nu 2,447,000 kronor, med 75,000 kronor till 2,522,000 kronor.

Till grund för den av Eders Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen ligger följande uppgift å antalet tjänstgöringsdagar.

	Antal tjänstgöringsdagar		
	I land	Ombord	Summa
Flottan.			
Underofficerare av 3:e graden	—	27,625	27,625
Stammanskap	386,000	694,940	1,080,940
Värnpliktiga	262,000	241,000	503,000
Skeppsgossar	101,715	41,880	143,595
Kadetter m. fl.	12,275	26,669	38,944
Kustartilleriet.			
Stammanskap	212,795	—	212,795
Värnpliktiga	247,200	—	247,200
Kadetter m. fl.	6,800	—	6,800
Summa dagar	1,228,785	1,032,114	2,260,899

Anslagsbehovet för förplägnad har för budgetåret 1929/1930 av Eders Kungl. Maj:t beräknats till $(0.86 \times 1,228,785 + 1.42 \times 1,032,114 =)$ 2,522,356 kronor 98 öre eller, i avrundat tal, 2,522,000 kronor.

Med beaktande av att antalet tjänstgöringsdagar i land i enlighet med riksdagens tidigare fattade beslut skall beräknas till 1,204,785, bör, med de av Eders Kungl. Maj:t angivna portionskostnaderna för man och dag, förevarande anslag upptagas med $(0.86 \times 1,204,785 + 1.42 \times 1,032,114 =)$ 2,501,716 kronor 98 öre eller i avrundat tal 2,502,000 kronor. Detta innebär sålunda en minskning av det äskade anslaget med 20,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till förplägnad, nu 2,447,000 kronor, med 55,000 kronor till 2,502,000 kronor.

79:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 92) att minska ordinarie reservationsanslaget till beklädnad, nu 1,197,000 kronor, med 69,000 kronor till 1,128,000 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till beklädnad har i riksstaten för budgetåret 1928/1929 upptagits med 1,197,000 kronor. Anslaget har beräknats efter en kostnad av 55 öre för man och dag.

Till grund för beräkandet av medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 har Eders Kungl. Maj:t jämväl lagt en dagskostnad av 55 öre. Med utgångspunkt från 2,233,274 tjänstgöringsdagar har ett belopp av $(0.55 \times 2,233,274 =)$ 1,228,300 kronor 70 öre eller, i avrundat tal, 1,228,000 kronor ansetts erforderligt för sistnämnda budgetår. Med hänsyn till å anslaget befintlig reservation har medelsanvisningen ansetts kunna begränsas till 1,128,000 kronor.

Riksdagen har vid anslagsberäkningen icke funnit anledning att frågå den av departementschefen angivna dagskostnaden av 55 öre för man. Då emellertid antalet tjänstgöringsdagar av riksdagen fastställts till 2,209,274, kommer till följd härav medelsbehovet under beklädnadsanslaget för budgetåret 1929/1930 att belöpa sig till $(0.55 \times 2,209,274 =)$ 1,215,100 kronor 70 öre eller, i avrundat tal, 1,215,000 kronor. Anslaget reduceras härigenom

med ytterligare 13,000 kronor och bör med hänsyn till förefintlig reservation upptagas med 1,115,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till beklädnad, nu 1,197,000 kronor, med 82,000 kronor till 1,115,000 kronor.

80:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 93) att minska ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., nu 153,600 kronor, med 6,500 kronor till 147,100 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. har i riksstaten för budgetåret 1928/1929 uppförts med 153,600 kronor. Anslagsbehovet har beräknats efter en kostnad för man och dag av 12 öre, varjämte för musikinstrument vid flottan och kustartilleriet upptagits ett särskilt belopp av 6,000 kronor.

Antalet tjänstgöringsdagar, som lagts till grund för anslagsberäkningen för nästkommande budgetår, har av Eders Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt:

Antalet tjänstgöringsdagar i land	1,228,785 dagar
Härifrån avgå för personal, som icke åtnjuter inkvartering eller förplägnad in natura,	53,147 »
	Återstå 1,175,638 dagar.

Eders Kungl. Maj:t har nu med utgångspunkt från sagda antal tjänstgöringsdagar och med oförändrad dagskostnad av 12 öre beräknat medelsbehovet för kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. till $(1,175,638 \times 0.12 =)$ 141,076 kronor 56 öre eller i avrundat tal 141,100 kronor. Därtill har lagts den beräknade kostnaden för musikinstrument, 6,000 kronor. Totalbeloppet har härigenom föreslagits till 147,100 kronor.

Riksdagen, som vid beräkningen av förevarande anslag utgår från ett i enlighet med riksdagens beslut till 1,151,638 reducerat antal tjänstgöringsdagar, har beräknat medelsbehovet under anslaget till $(1,151,638 \times 0.12 =)$ 138,196 kronor 56 öre eller i avrundat tal 138,200 kronor. Läggas hertill nyssnämnda beräknade kostnad för musikinstrument, 6,000 kronor, erhålles ett belopp av 144,200 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., nu 153,600 kronor, med 9,400 kronor till 144,200 kronor.

81:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 95) att för anordnande av s. k. fri skaffning vid kustartilleriets matinrättning i stadskasernen i Karlskrona för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 16,000 kronor.

Mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag om anvisande av medel för införande vid kustartilleriet, i likhet med vad som tidigare skett vid flottan, av individuell utspisning eller s. k. fri skaffning har riksdagen icke något att erinra.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *anordnande av s. k. fri skaffning vid kustartilleriets matinrättning i stadskasernen i Karlskrona* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 16,000 kronor.

E. Övningar.

82:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för beredande av *ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt*, för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor.

83:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97) har riksdagen i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagit ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar med oförändrat belopp, 500,000 kronor.

F. Sjukvård.

84:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 98) att öka ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen, nu 180,300 kronor, med 8,700 kronor till 189,000 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen har för vart och ett av budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 upptagits med ett belopp av 180,300 kronor. I anslaget ingår, bland annat, en för sjukvård för manskap m. fl. avsedd anslagspost, vilken beräknats efter 5 öre för man och tjänstgöringsdag.

Den av Eders Kungl. Maj:t nu begärda ökningen av förevarande anslag är beroende på, att det antal tjänstgöringsdagar, med vilket Eders Kungl. Maj:t räknat för nästkommande budgetår, med omkring 174,700 dagar överstiger det dagantal, som legat till grund för beräkningen av nyssnämnda anslagspost.

Riksdagen har, med hänsyn till riksdagens ovan omförmälda beslut om reducering av antalet tjänstgöringsdagar för manskap m. fl. vid marinen, funnit, att det av Eders Kungl. Maj:t under berörda anslag äskade beloppet bör minskas med 1,200 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen, nu 180,300 kronor, med 7,500 kronor till 187,800 kronor.

G. Flytande materiel och byggnader.

85:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 99) att upptaga ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. med oförändrat belopp, 6,500,000 kronor.

Uti tvenne inom riksdagen väckta, likalydande motioner (I: 61 och II: 223) har vidare hemställts, att riksdagen för utrustning av Gustavsviks örlogsdepås dockanläggning för budgetåret 1929/1930 ville bevilja ett extra reservationsanslag av 36,000 kronor.

Till stöd för sin framställning hava motionärerna anfört följande:

»I sin framställning till Kungl. Maj:t om anslag för nästkommande år har marinförvaltningen bl. a. upptagit ett belopp av 36,000 kronor till lyftkranar

vid Gustavsviks örlogsdepå, vilken sedan 1923 varit utarrenderad till A.-B. Mohögs Mek. Verkstad i Skönsmon. Något anslag för detta ändamål finnes emellertid icke upptaget i statsverkspropositionen.

Enligt avtal mellan marinförvaltningen och bolaget skall arrendet till staten utgå med 50 % av dockningsavgifterna, sedan kostnaderna för läns-pumpning frändragits. Statens inkomster av anläggningen ökas sålunda i samma mån, som antalet dockningar stiger. Frånvaron av lyftkranar har vållat, att många fartyg nödgats för reparation gå till annan docka, t. o. m. så långt söderut som till Malmö eller Köpenhamn, där erforderliga lyftan-ordningar finnas. Till följd härav ha de nödgats vidkännas mycken tids-spillan; och betydande arbeten ha av samma anledning gått till utlandet. Sättes dockan i stånd att utföra alla förekommande arbeten, kommer en jämnare tillgång till arbete att beredas de anställda och sålunda bidraga till att minska förekommande arbetslöshet.

Gustavsvik är den enda större docka under privat ledning, som finnes på ostkusten. Dess lastkapacitet utgör cirka 8,000 ton. I regel betjänar den handelsfartyg, men staten har företrädesrätt för krigsfartyg vid förefallande behov; och vid mobilisering står den helt och hållet till statens förfogande. En sådan situation kan därför inträffa, att staten själv för eget bruk har direkt behov av lyftkranar vid Gustavsvik.

Enligt arrendekontraktet skall bolaget anskaffa och underhålla arbets-maskiner och verktyg, lyftkranar måste dock anses tillhöra anläggningen och betraktas som fast egendom. Driften vid Gustavsvik har under de senaste åren icke varit ekonomiskt lönande, och om dockan icke sättes i stånd att mottaga även större båtar, finnas föga utsikter att uppehålla driften. Staten får då dela förlusten med bolaget. Men om dockan färdigbygges genom anbringande av lyftkranar, finnas goda utsikter att driva arbetet med vinst. Den ökade inkomst, staten därigenom finge av anläggningen, skulle säker-ligen motivera en god ränta på det ifrågasatta kapitalet.»

Ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och bygg-nader m. m. har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 6,500.000 kronor.

Marinförvaltningen har för budgetåret 1929/1930 beräknat medelsbehovet för underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. sålunda:

	Karlskrona	Stockholms	Summa.
	station.	station.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
För underhåll av fartyg och båtar	3,342,650	2,221,500	5,564,150
» underhåll av hus och byggnader	548,085	323,800	871,885
» avlöning till administrativ personal	52,200	68,200	120,400
» åtskilliga behov	63,950	92,300	156,250
	4,006,885	2,705,800	6,712,685
» underhåll av byggnader i Marstrand	—	9,600	9,600
» omsättning av undervattensbåtars ackumu-latorbatterier	—	—	200,000
Till marinförvaltningens disposition för oförut-sedda utgifter	—	—	300,000
Summa	—	—	7,222,285

Inkomster och utgifter för uthyrda bostadsfastigheter m. m. samt för Gustavsviks örlogsdepå beräknades uppgå till följande belopp:

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 14 saml. Nr 4 A.

	Inkomster.	Omkostnader utom underhåll.
	Kronor.	Kronor.
Bostadsfastigheter i Karlskrona	50,400	10,600
» » Stockholm	3,200	—
» » Marstrand	400	—
Gustavsviks örlogsdepå	11,000	8,600
Summa	65,000	19,200
För underhåll av ovanstående fastigheter.....	—	20,800
Summa utgifter	—	40,000

Behållningen beräknades sålunda komma att uppgå till (65,000 — 40,000=) 25,000 kronor.

Härutöver beräknades hyresmedel komma att inflyta från områden i Djurgårdsstaden ävensom å Beckholmen och å Fjärderholmarna. Dessa hyresmedel skulle emellertid i enlighet med riksdagens beslut efter avdrag av erforderliga underhållskostnader för fastigheterna m. m. tillföras Stockholms varvs byggnadsfond.

Det förut angivna medelsbehovet, 7,222,285 kronor, kunde alltså minskas med 25,000 kronor till 7,197,285 kronor. Utöver det belopp av 6,500,000 kronor, varmed ifrågavarande anslag upptagits i riksstaten för innevarande budgetår, skulle sålunda för utförande av erforderliga underhållsarbeten å flottans fartyg och byggnader behövas ett ytterligare belopp av 697,285 kronor.

Emellertid finnes å förevarande anslag en betydande reservation, vilken till stor del vore att tillskriva vissa under sistlidna budgetår uppkomna störningar i varvsdriften. Visserligen borde de underhållsarbeten, som blivit eftersatta, redan under innevarande budgetår utföras, men då det icke syntes lämpligt att i större utsträckning återtaga arbetare, som redan erhållit avskedsersättning, eller nyanställa sådana, syntes verkställandet av de eftersatta arbetena böra förskjutas att även omfatta nästkommande budgetår. Med anledning av dessa förhållanden ansåge sig ämbetsverket icke böra hemställa om vare sig ökning av här ifrågavarande anslag eller om tilläggsanslag till detsamma för budgetåret 1929/1930 utan föresloge, att anslaget för nämnda budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 6,500,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har marinförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår till 7,197,285 kronor. Med hänsyn till å anslaget förefintlig reservation har emellertid ämbetsverket ansett sig kunna begränsa sitt anslagsüskande för ifrågavarande ändamål till 6,500,000 kronor eller samma belopp, varmed anslaget upptagits i riksstaten för såväl budgetåret 1927/1928 som innevarande budgetår. Enligt vad marinförvaltningen meddelat, har nämnda reservation till stor del uppkommit därigenom, att vissa underhållsarbeten måst eftersättas på grund av under föregående budgetår inträffade störningar i varvsdriften. Då de arbeten, som sålunda planenligt bort medhinnas under nästlidet budgetår men av nyssberörda anledning blivit eftersatta, under alla

förhållanden måste komma till utförande, även om tiden härför förskjutes, synes det mig, att — oavsett vilken ståndpunkt man må intaga till den av marinförvaltningen beräknade ökningen av årsbehovet av medel utöver anslagssumman för vart och ett av budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 — giltiga skäl tala för ett bifall till ämbetsverkets hemställan om anslaget behållande vid oförändrat belopp.»

Beträffande de motionsvis framställda yrkandena om anvisande av medel för utrustning av dockanläggningen vid Gustavsvik har riksdagen, vars vederbörande utskott i ärendet inhämtat närmare upplysningar, funnit det vara för statsverket ur ekonomisk synpunkt fördelaktigt, att de av motionärerna och marinförvaltningen föreslagna lyftkranarna snarast anskaffas, varigenom ökade inkomster skulle tillföras nu ifrågavarande anslag. Kostnaderna för anskaffningen, 36,000 kronor, torde kunna inrymmas under förevarande anslag utan att slutsumman av detsamma behöver ökas. Vid sådant förhållande synes något särskilt beslut av riksdagen icke behöva fattas rörande förevarande framställning.

Riksdagen vill erinra om att i beräkningen av förevarande anslag för budgetåret 1928/1929 ingå kostnaderna för reparation av pansarskeppet Oscar II med 230,000 kronor ävensom vissa merkostnader i anledning av att förenkling i varvens organisation ej hunnit fullt genomföras. Reparationsarbetet å nämnda pansarskepp har beräknats vara slutfört med budgetåret 1928/1929, och den nya varvsorganisationen har numera genomförts. Med hänsyn härtill och då riksdagen icke funnit skäl föreligga att tillstyrka vissa av marinförvaltningen föreslagna ökningar i anslaget, har riksdagen ansett, att anslaget bör upptagas med 5,900,000 kronor. Härav har riksdagen beräknat ett belopp av 5,800,000 kronor för kostnader, som upptagits enligt den nya marinorganisationen, jämte vissa tillägg i anledning av uteblivet prisfall, ett belopp av 25,000 kronor till vissa sjukvårdskostnader ävensom 75,000 kronor för vissa ökade avlöningsutgifter.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., nu 6,500,000 kronor, med 600,000 kronor till 5,900,000 kronor;

86:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *flottans ersättningsbyggnad* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 9,198,000 kronor.

87:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 101) att upptaga ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. med oförändrat belopp, 350,000 kronor.

Under erinran om att förevarande anslag i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med ett belopp av 302,000 kronor, får riksdagen, som ansett medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 icke behöva beräknas högre än till 320,000 kronor, anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 350,000 kronor, med 30,000 kronor till 320,000 kronor.

88:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 102) att öka ordi-

narie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 580,000 kronor, med 50,000 kronor till 630,000 kronor.

Under erinran om att, såsom ovan nämnts, i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen förevarande anslag beräknats till 410,000 kronor, får riksdagen, som icke ansett skäl föreligga att för budgetåret 1929/1930 upptaga detta anslag till högre belopp än som anvisats för innevarande budgetår eller 580,000 kronor, anmäla, att riksdagen upptagit ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. med oförändrat belopp, 580,000 kronor.

89:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 103) att till utförande av vissa ändringsarbeten å pansarskeppet Sverige för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 88,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får anmäla, att riksdagen till utförande av *vissa ändringsarbeten å pansarskeppet Sverige* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 88,000 kronor.

90:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 104) att för ersättningsbyggnad av kustfästningarnas båtmateriel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 275,000 kronor.

Marinförvaltningen har uti skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 4 oktober 1928 framlagt förslag rörande ersättningsbyggnad av kustfästningarnas båtmateriel, avsedd att äga rum under en tidsperiod av åtta år. Totalkostnaderna för hela den under åttaårsperioden nödvändiga nybyggnaden och anskaffningen hade beräknats bliva följande:

för 2 minutläggare	kronor	784,100: —
» 8 vaktbåtar, mindre, halvdäckade	»	761,450: —
» 16 motorslupar	»	600,000: —
» 1 persontransportbåt	»	80,000: —
» iståndsättande av 2 torpedbåtar	»	50,000: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>2,275,550: —</u>

eller, då det förutsattes, att en del materiel från utstrangerade båtar i viss utsträckning kunde tagas i bruk å nybyggda båtar, i runt tal 2,200,000 kronor. Jämmt fördelad på åtta år betingade ifrågavarande kostnad en årskvot av 275,000 kronor.

För budgetåret 1929/1930 skulle sistnämnda belopp avses till:

nybyggnad av 2 vaktbåtar, mindre, halvdäckade, samt på-

börjande av 1 dylik	kronor	200,000: —
anskaffning av 2 motorslupar	»	75,000: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>275,000: —</u>

På grund av vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ersättningsbyggnad av kustfästningarnas båtmateriel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 275,000 kronor.

Departementschefen har beträffande ifrågavarande förslag anfört följande:

»Av vad i ärendet förekommit framgår, att kustfästningarnas maskindrivna båtmaterial för närvarande på grund av ålder och förslitning befinner sig i ett föga tillfredsställande skick. Från myndigheternas sida har även vid upprepade tillfällen framhållits, att materielens nuvarande beskaffenhet icke möjliggör ett nöjaktigt tillgodoseende av kustfästningarnas behov av maskindrivna båtar för övningsändamål ävensom för krigberedskapens uppehållande. Härtill kommer, att båtmaterielens dåliga tillstånd medför oproportionerligt höga underhållskostnader. Då det därför synes vara av behovet synnerligen påkallat, att åtgärder snarast möjligt vidtagas för ifrågavarande materiels iståndsättande, finner jag mig böra förorda, att medel för detta ändamål äskas av riksdagen.

Vad beträffar den av marinförvaltningen i dess skrivelse den 4 oktober 1928 framlagda nya planen för ersättningsbyggnad av berörda materiel, synes den undersökning, som föregått uppgörandet av nämnda plan, giva vid handen, att någon mera avsevärd begränsning av båttypernas storlek eller av antalet båtar, i förhållande till vad av marinförvaltningen tidigare i sådant hänseende föreslagits, icke kan anses tillräddig. Jag är visserligen icke beredd att nu taga någon mera definitiv ståndpunkt till planen i dess helhet, men synes mig det belopp av 275,000 kronor, som enligt marinförvaltningens förslag under nästkommande budgetår avses att disponeras för anskaffning av två motorslupar samt nybyggnad av två mindre vaktbåtar och påbörjande av en tredje dylik, i varje fall böra ställas till förfogande.»

Enligt riksdagens mening bör förevarande anslag kunna minskas med den beräknade kostnaden för anskaffning av två motorslupar eller 75,000 kronor, varigenom anslaget skulle begränsas till 200,000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *ersättningsbyggnad av kustfästningarnas båtmaterial* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

91:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105) har riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för fullföljande av arbetet med anläggande av en *utrustningspir vid flottans varv i Karlskrona* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 77,600 kronor.

92:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 106) att för uppförande av en torpedinskjutningsstation i Stockholms skärgård för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

Riksdagen har icke funnit tillräckliga skäl vara anförda för uppförande för närvarande av ifrågavarande torpedinskjutningsstation.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke riksdagen bifallits.

93:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 107, får anmäla, att riksdagen medgivit, att av förefintlig behållning å det i riksstaten för budgetåret 1925/1926 uppförda extra reservationsanslaget till anskaffning av torpeder må tagas i anspråk 81,300 kronor för tillbyggnad av torpedverkstaden i Karlskrona samt 114,700 kronor för täckande av kostnader för maskin- och verktygsanskaffning för samma verkstad.

H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.

94:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108) har riksdagen för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 475,000 kronor.

95:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109) har riksdagen för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 130,000 kronor.

96:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110) till isättande av *nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

97:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anskaffning av *modern artilleriammunition för kustfästningarna* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

98:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 112, får anmäla, att riksdagen för anskaffning av *svepmateriel för flottan* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 46,600 kronor.

99:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 113—116) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum,

dels till anskaffning av *minmateriel för marinen* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor;

dels till *försök med minmateriel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;

dels för *prövning och undersökning av brisanta sprängämnen* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;

dels ock för anskaffning av *motmedel mot undervattensbåtar* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

100:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117) har riksdagen för *modernisering av flottans radiostationer* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 26,000 kronor.

101:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118) får anmäla, att riksdagen för anskaffning av *gasskyddsmateriel för flottan* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

102:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119) att till försök med teknisk materiel för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit skäl föreligga att under förevarande anslag upptaga högre belopp än som anvisats för innevarande budgetår, får anmäla, att riksdagen till *försök med teknisk materiel* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

103:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till *åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

I. Sjökarteverket.

104:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till redigering och utgivning av *tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

105:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123) har riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till beredande av bidrag till *internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra förslagsanslag av 8,500 kronor.

J. Diverse.

106:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att upptaga ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter med oförändrat belopp 90,000 kronor.

Anledning synes icke riksdagen föreligga att för budgetåret 1929/1930 upptaga förevarande anslag till högre belopp än som ingår i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen eller 70,000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till *extra utgifter*, nu 90,000 kronor, med 20,000 kronor till 70,000 kronor.

107:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 124) att öka ordinarie förslagsanslaget till semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, nu 125,000 kronor, med 25,000 kronor till 150,000 kronor.

Beträffande förevarande framställning kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

IV. FLYGVAPNET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

108:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag rörande anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. (punkt 126) kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

B. De värnpliktigas avlöning m. m.

109:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 128) att öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m., nu 88,200 kronor, med 44,700 kronor till 132,900 kronor.

Den föreslagna höjningen av förevarande anslag hänför sig till utökningen av värnpliktskontingenternas storlek — departementschefen har för budgetåret 1929/1930 räknat med ett antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 145,000 — samt därtill, att vissa under anslaget upptagna poster hittills blivit för knappt tillmätta och på den grund måste höjas.

Den av Eders Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag ökat ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m., nu 88,200 kronor, med 44,700 kronor till 132,900 kronor.

C. **Expenser m. m.**

110:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129) har riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 16,000 kronor, med 2,000 kronor till 18,000 kronor.

111:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts framställning rörande anslaget till tryckningskostnader (punkt 130) kommer riksdagen att framdeles att anmäla sitt beslut.

D. **Förplägnad och intendenturmateriel.**

112:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 131) att öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering, nu 172,400 kronor, med 52,900 kronor till 225,300 kronor.

Ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 172,400 kronor enligt följande fördelning:

Titel 1. Mathållning. Medelsbehovet under denna anslagstitel har för såväl budgetåret 1927/1928 som innevarande budgetår uppskattats enligt samma beräkningsgrund, som tillämpats beträffande lantförsvarets mathållningsanslag, och sålunda beräknats efter 1 krona 2 öre resp. 93 öre för man och dag.

Flygstyrelsen har i avseende å anslagspostens beräkning för nästkommande budgetår anfört följande.

Anslaget till flygvapnets mathållning och furagering hade under budgetåret 1927/1928 överskridits med 21,394 kronor 92 öre. Anledningen härtill torde till en del få tillskrivas det förhållandet, att bespisningen å flottans fartyg av flygvapnets manskap betingat vida högre kostnad per dag än den till grund för anslagets beräknande lagda dagkostnaden. Flygstyrelsen ville erinra om, att dagkostnaden för sjöportionen under samma budgetår enligt statsverkspropositionen upptagits till 1 krona 55 öre. Ytterligare en anledning till anslagsöverskridandet vore att söka i flygtruppförbandens förhållandevis ringa portionsantal, vilket gjorde, att tillagningskostnaden per portion bleve högre än vid arméns större förband. Överskridandet vore emellertid också till stor del beroende på de många av flygtjänsten betingade truppförläggningarna utom truppförbandens ordinarie förläggningssorter, varvid portionskostnaden i de flesta fall icke obetydligt överstigit kostnaden vid truppförbandens matinrättningar.

Flygstyrelsen funne det uppenbart, att kostnaden för mathållningen vid vapnet måste bli förhållandevis högre än vid armén. För undvikande av anslagsöverskridande borde därför en annan beräkningsgrund tillämpas än den, som användes för arméns vidkommande. Därvid torde tillsvidare, in- till dess större erfarenhet om den genomsnittliga kostnaden under längre tid vunnits, så böra förfaras, att till ett anslagsbelopp, beräknat efter samma dagskostnad som vid armén, lades en viss summa, som för budgetåret 1929/1930 upptoges med förslagsvis 10,000 kronor. Anslagsöverskridandet under sistförflutet budgetår, som ovan angivits till 21,394 kronor 92 öre, torde i och för sig kunna motivera tilläggets upptagande med ett högre belopp än som sålunda föresloges. Emellertid syntes en nedgång av portionskostnaden vara att förvänta, i och med att 2. flygkåren erhöle Hägernäs som ordinarie förläggningssort, vadan styrelsen funnit sig kunna begränsa beloppet till det angivna.

Departementschefen har i avseende å förevarande post anfört följande:

»Med hänsyn till vad flygstyrelsen sålunda anfört finner jag mig böra biträda styrelsens förslag, att ifrågavarande anslagsbehov beräknas efter samma dagskostnad som vid armén — eller sålunda, enligt vad som angivits under lantförsvarets mathållningsanslag, 92 öre för man och dag — med tillägg därutöver av en summa av 10,000 kronor.

Antalet tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga vid flygvapnet under budgetåret 1929/1930 har, såsom förut nämnts, upptagits till 145,000. För flygvapnets fast anställda manskap torde tjänstgöringsdagarnas antal under samma budgetår böra beräknas till 82,000. Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar skulle alltså utgöra 227,000.

Under ifrågavarande anslagstitel torde således för budgetåret 1929/1930 böra upptagas [(227,000 × 0.92) + 10,000 =] 218,840 kronor.»

Titel II. Furagering. Den under förevarande titel för budgetåret 1928/1929 upptagna anslagsposten är avsedd för furagering av 12 flygvapnet tillhörande stamhästar samt chefens för flygvapnet tjänstehäst, sammanlagt 13 hästar. Medelsbehovet har beräknats efter 1 krona 34 öre för häst och dag.

För nästkommande budgetår har flygstyrelsen beräknat anslagsbehovet på grundval av den dagskostnad, som av arméförvaltningen föreslagits beträffande uppskattandet av medelsbehovet under lantförsvarets anslag till furagering, eller 1 krona 36 öre för häst och dag.

I enlighet härmed har departementschefen ansett, att nu ifrågavarande anslagspost borde upptagas med (13 × 365 × 1.36 =) 6,453 kronor 20 öre.

Sammanfattning. Anslaget till mathållning och furagering skulle sålunda för budgetåret 1929/1930 enligt departementschefens förslag upptagas med (218,840 + 6,453.20 =) 225,293 kronor 20 öre eller, i avrundat tal, 225,300 kronor.

Beräkningen av förevarande anslag har icke givit riksdagen anledning till erinran annat än beträffande det under Titel I. Mathållning upptagna beloppet å 10,000 kronor för gäldande av flygvapnets i jämförelse med armén något dyrare mathållningskostnader. Det har nämligen syntes riksdagen böra anstå med upptagandet av en dylik anslagspost, intill dess ytterligare erfarenhet vunnits rörande den lämpligaste beräkningsgrunden för ifrågavarande anslag.

I anledning av vad sålunda anförts, bör anslaget upptagas med 215,300

kronor; och får riksdagen anmäla, att riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering, nu 172,400 kronor, med 42,900 kronor till 215,300 kronor.

113:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 132) att öka ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, nu 124,000 kronor, med 39,900 kronor till 163,900 kronor.

Med hänsyn till de vid flygvapnets truppförband föreliggande särskilda förhållanden samt dessa truppförbands ringa numerär har riksdagen icke haft något att erinra mot beräkningen av förevarande anslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, nu 124,000 kronor, med 39,900 kronor till 163,900 kronor.

114:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133) har riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., nu 90,000 kronor, med 50,000 kronor till 140,000 kronor.

E. Sjukvård m. m.

115:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134) har riksdagen ökat ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård, nu 14,200 kronor, med 6,700 kronor till 20,900 kronor.

F. Vapen och ammunition.

116:o) Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 135, får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition, nu 84,000 kronor, med 12,000 kronor till 96,000 kronor.

117:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136) och i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anskaffning av *flygbomber* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.

118:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 137) att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 175,000 kronor, med 35,000 kronor till 210,000 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m. var i riksdagen för budgetåret 1927/1928 upptaget med 125,000 kronor.

För nästkommande budgetår har flygstyrelsen uppskattat medelsbehovet under anslaget till 260,300 kronor enligt följande approximativt beräknade fördelning:

	Tit. I.	Tit. II.	Summa.
	Ordinarie underhåll.	Större reparationer.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Tit. I och II.</i>			
1. flygkåren, Västerås	15,000	15,000	30,000
2. flygkåren, Hägernäs	3,000	1,200	4,200
Karlskrona	1,500	3,500	5,000
3. flygkåren, Malmen	10,000	15,000	25,000
Karlsborg	7,000	7,000	14,000
Rinkaby	500	500	1,000
4. flygkåren, Frösön	10,000	15,000	25,000
Norrbotten	2,000	6,000	8,000
Västerbotten	500	500	1,000
Flygskolan, Ljungbyhed	13,000	13,000	26,000
Centrala flygverkstaden, Malmen	10,000	10,000	20,000
" " , Västerås	4,500	1,500	6,000
Barkarby flygstation	1,500	1,500	3,000
Färösunds flygstation	1,500	3,000	4,500
Summa kronor	—	—	172,700
<i>Tit. III.</i>			
Flygstyrelsens byggnadsanslag	—	—	87,600
Summa kronor	—	—	260,300

Departementschefen har framhållit, att det för innevarande budgetår å flygvapnets byggnadsanslag anvisade beloppet, 175,000 kronor, syntes vara väl knappt tillmätt. Redan på grund härav ansåg han en ökning av anslaget böra ske. Vid beräkandet av medelsbehovet för nästa budgetår borde därjämte tagas i betraktande den merkostnad å anslaget, som hänförde sig till underhållet av nytillkomna eller till flygvapnet från armén eller marinen överlämnade byggnader. Denna merkostnad kunde uppskattas till omkring 15,000 kronor.

En så avsevärd anslagsökning som den av flygstyrelsen ifrågasatta, eller med 85,300 kronor, syntes departementschefen emellertid icke vara oundgängligen erforderlig, utan höll han före, att anslagsökningen kunde begränsas till 35,000 kronor, och att anslaget sålunda borde upptagas med $(175,000 + 35,000 =)$ 210,000 kronor. Därest under titlarna I och II av anslaget beräknades de av flygstyrelsen angivna beloppen, tillhoppa 172,700 kronor, skulle då till flygstyrelsens förfogande under titeln III komma att stå en summa av $(210,000 - 172,700 =)$ 37,300 kronor.

Riksdagen har icke funnit anledning föreligga till större ökning av anslaget än med 25,000 kronor till 200,000 kronor. Därvid har riksdagen icke fattat ståndpunkt till de framlagda detaljberäkningarna. Anslagsbeloppet torde böra efter ytterligare utredning från flygstyrelsens sida fördelas av Eders Kungl. Maj:t.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 175,000 kronor, med 25,000 kronor till 200,000 kronor.

119:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 139) att till bestridande av engångskostnader för 1. och 2. flygkårens förläggning för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 791,500 kronor:

I proposition (nr 175) till 1928 års riksdag föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen dels besluta, att 1. flygkåren skulle förläggas till Västerås och 2. flygkåren till Hägernäs—Karlskrona, dels ock medgiva, att kronoegendomen fyra mantal Hässlö nr 1, 2, 3 och 4 i Badelunda socken av Västmanlands län finge överflyttas från domänstyrelsens till flygstyrelsens förvaltning och statens domäners fond därvid nedskrivs med ett mot egendomens taxeringsvärde svarande belopp.

Beträffande engångskostnaderna för förläggningarnas ordnande yttrade föredragande departementschefen till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet, bland annat, att dessa engångskostnader beräknats för 1. flygkåren till 1,250,000 kronor och för 2. flygkåren till 1,125,500 kronor eller således tillhoppa 2,375,500 kronor. Då härav redan 1,523,000 kronor av riksdagen ställts till förfogande, återstode att anvisa en summa av 852,500 kronor. Med hänsyn därtill, att av redan anvisade medel ett belopp av 525,000 kronor ännu icke tagits i anspråk och alltså i första hand kunde disponeras för bestridande av berörda engångskostnader, syntes det departementschefen kunna anstå till år 1929 med framställning till riksdagen om anvisande för ändamålet av ytterligare erforderliga medel.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition blev av riksdagen bifallen.

Flygstyrelsen har nu hemställt, att förenämnda belopp, 852,500 kronor, som utöver av riksdagen redan till förfogande för ändamålet ställda medel beräknats erforderligt för bestridande av engångskostnader för 1. och 2. flygkårens förläggning, måtte såsom extra reservationsanslag anvisas å rikstatsen för budgetåret 1929/1930. Anslagsbehovet har av flygstyrelsen beräknats sålunda:

för 1. flygkåren, Västerås:

Dränerings- m. fl. arbeten å flygfältet...	kronor 108,000: —
Markförvärv från Klinta och Hagbyholm	» 55,000: —
Expropriation av arrenderätten till Hässlö kronoegendom.....	» 50,000: —
Syneförrättning och kontrollantarvoden	» 8,000: —
Vägförbindelse mellan kasernetablissemanget och sjöflygstationen	» 5,000: —
Transportbil för flygmateriels överförande från och till landflygfältet...	» 16,000: —
Hangarer å landflygfältet	» 200,000: —
Monteringshall och mindre reparationsverkstad vid landflygfältet.....	» 150,000: —
Vaktstuga vid landflygfältet	» 13,000: —
Bensinanläggning vid landflygfältet.....	» 20,000: —

Inredningsarbeten för iordningställande av flygmaterieförråd i befintliga byggnader	kronor	45,000: —	kronor	670,000: —
<i>för 2. flygkåren:</i>				
<i>Hägernäs:</i>				
Flyttning av flygmaterieförråd från Stockholms varv	kronor	30,000: —		
Exercishus	»	60,000: —		
Restkostnad för uppförande av ammunitionsförråd	»	500: —		
Brygga	»	12,000: —	»	102,500: —
<i>Karlskrona:</i>				
Anordnande av verkstadslokaler	kronor	25,000: —		
» » förrådsutrymme	»	25,000: —		
Bensinanläggning	»	20,000: —		
Vattenledning	»	10,000: —	»	80,000: —
				<u>Summa kronor 852,500: —</u>

Mot det av flygstyrelsen framlagda förslaget till beräkning av de medel som utöver redan anvisade belopp erfordras för ordnande av 1. och 2. flygkårens förläggning, har departementschefen icke funnit anledning till någon erinran. Enligt vad han under hand från flygstyrelsen inhämtat, borde det emellertid utan större olägenheter kunna anstå till budgetåret 1930/1931 med anvisandet av medel för anskaffning av en transportbil ävensom för utförande av vissa inredningsarbeten för 1. flygkårens räkning, tillhoppa 61,000 kronor. För nästkommande budgetår syntes därför medelsanvisningen kunna begränsas till (852,500 — 61,000 =) 791,500 kronor.

Med hänsyn till att arrendet för Hässlö kronoegendom utgår den 14 mars 1930 och att alltså mycket kort tid återstår av arrendetiden, har riksdagen icke ansett sig kunna bevilja det för expropriation av arrenderätten till Hässlö i flygstyrelsens beräkning upptagna beloppet av 50,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till bestridande av *engångskostnader för 1. och 2. flygkårens förläggning* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 741,500 kronor.

120:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 140) att öka ordinarie reservationsanslaget till flygövningar, nu 1,301,000 kronor, med 149,000 kronor till 1,450,000 kronor.

I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna rörande flygvapnets kostnader upptogs anslaget till flygövningar efter fullbordad uppsättning av vapnet till 1,735,000 kronor enligt följande specifikation:

Titel I. Drivmedelskostnader för flygmotorer.

För flygövningar	kronor	652,512: 50		
» flyglärarnas flygträning				
m. m.	»	12,487: 50		
» motorprovning	»	90,000: —	kronor	755,000: —

<i>Titel II. Övriga övningskostnader.</i>			
Tillämpningsövningar och övningar med fältformationer	kronor	150,000: —	
För flygstationer m. m. ... »		85,000: —	
Driftkostnader för bilar, motoreyklar och motorbåtar	»	20,000: —	kronor 255,000: —
<i>Titel III. Flygtillägg</i>			» 580,000: —
<i>Titel IV. Tjänstgöringstraktamenten</i>			» 145,000: —
			<u>Summa kronor 1,735,000: —</u>

Anslaget har för budgetåret 1928/1929 beräknats på följande sätt:

<i>Titel I. Drivmedelskostnader för flygmotorer</i>	kronor	663,285: —
<i>Titel II. Övriga övningskostnader. 70 % av kronor 255,000: —</i>	»	178,500: —
<i>Titel III. Flygtillägg. 70 % av kronor 580,000: —</i>	»	406,000: —
<i>Titel IV. Tjänstgöringstraktamenten. 70 % av kronor 145,000: —</i>	»	101,500: —
		<u>Summa kronor 1,349,285: —</u>

eller, i avrundat tal, 1,349,000 kronor.

Från sistnämnda summa har dragits ett för bestridande av övningskostnader för flygdepåfartyget avsett belopp av 48,000 kronor, vilket belopp inberäknats i flottans övningsanslag. Anslaget till flygövningar har således för innevarande budgetår upptagits med (1,349,000 — 48,000 =) 1,301,000 kronor.

För budgetåret 1929/1930 har flygstyrelsen beräknat, att ett anslag av 1,752,000 kronor skulle bli erforderligt. Därvid hade bensin- och oljeprisen upptagits efter ett medeltal av 46 respektive 89 öre per kg.

Departementschefen har anfört följande.

»Flygstyrelsens anslagsberäkning har, såsom redan nämnts, grundats på den förutsättningen, att flygövningarna under nästkommande budgetår skulle bedrivas i en utsträckning motsvarande 90 % av det planerade flygövningsprogrammets omfattning efter fullbordad uppsättning av vapnet. Därest flygvapnets utvidgning under nästa budgetår begränsas på sätt av mig föreslagits, torde anslagsbehovet för flygövningar icke behöva upptagas med större belopp än 80 % av övningskostnaderna vid fullt genomförd organisation. Med tillämpning av den utav flygstyrelsen använda beräkningsgrunden skulle i så fall medelsbehovet uppskattas till (80 % av 2,000,000 — 48,000 =) 1,552,000 kronor. Emellertid synes flygstyrelsen vid omräkningen av anslaget hava upptagit merkostnaderna i anledning av bensin- och oljeprisens stegring väsentligt högre, än som rätteligen bort ske med hänsyn till den erfarenhet, som, enligt vad av flygstyrelsens framställning inhämtas, numera vunnits beträffande drivmedelskostnadernas storlek i förhållande till de totala utgifterna under anslaget. På grund härav anser jag, att anslagssumman bör kunna begränsas till, i runt tal, 1,450,000 kronor, vilken summa torde böra fördelas sålunda å de särskilda titlarna under anslaget.

Titel I	kronor	450,000: —
Titel II	»	400,000: —
Titel III	»	450,000: —
Titel IV	»	150,000: —

Tillhoppa kronor 1,450,000: —

Riksdagen har icke ansett sig böra framställa någon erinran mot den av departementschefen framlagda beräkningen av kostnaderna för flygövningar.

I detta sammanhang vill riksdagen omnämna, att riksdagens vederbörande utskott under hand inhämtat, att chefen för flygvapnet genom departementschefsskrivelse den 11 febr. 1929 anbefallts *dels* att inkomma med yttrande huruvida särskilda föreskrifter syntes erforderliga för att minska faran för haveri under övningsflygning, *dels ock* att avgiva förslag till föreskrifter för användning av krigsflygplan under fredsovningar i syfte att bättre än hittills säkerställa tillgången å dylika flygplan vid mobilisering. I anslutning härtill vill riksdagen uttala, att riksdagen med djupt beklagande erfarit de svåra förluster beträffande personal och materiel, som särskilt under senaste tiden drabbat flygvapnet. Det synes riksdagen nödvändigt att undersökning skyndsamt verkställas rörande de anledningar, som kunna förefinnas till de ständigt upprepade flygolyckorna, samt i fråga om de medel, som stå till buds för att i möjligaste mån hindra dylika olyckor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till flygövningar, nu 1,301,000 kronor, med 149,000 kronor till 1,450,000 kronor.

121:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 141) att minska ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel, nu 1,939,000 kronor, med 136,000 kronor till 1,803,000 kronor.

I den till 1925 års riksdag avlåtna propositionen angående försvarsväsendets ordnande beräknades anslaget till flygmateriel efter genomförd organisation av flygvapnet sålunda:

för underhåll av materiel i bruk, 25 % av det beräknade värdet av denna materiel kronor 5,400,000: —	kronor	1,350,000: —
» underhåll av materiel i förråd, 2 % av det beräknade värdet av denna materiel kronor 12,600,000: —	»	250,000: —
» underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar	»	55,000: —
» transporter och oförutsedda utgifter, 10 % av förestående summor	»	165,000: —
» fullständiga haverier	»	400,000: —
		Summa kronor 2,220,000: —

För innevarande budgetår har anslaget upptagits med 1,939,000 kronor enligt följande beräkning:

för underhåll av flygmateriel (i bruk och i förråd)	kronor	1,025,000: —
» underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar	»	38,500: —
» transporter och oförutsedda utgifter	»	106,350: —

för avlöningar till ritbiträden	kronor	14,000: —
» fullständiga haverier	»	755,400: —
	Summa kronor	1,939,250: —

eller, i avrundat tal, 1,939,000 kronor.

Den å anslagsposten för fullständiga haverier upptagna summan, 755,400 kronor, har beräknats motsvara värdet av den materiel, som gått förlorad under budgetåret närmast före anslagsberäkningens uppgörande, d. v. s. budgetåret 1926/1927.

Flygstyrelsen har för budgetåret 1929/1930 beräknat medelsbehovet under anslaget till 2,088,400 kronor, varvid styrelsen upptagit kostnaderna för under budgetåret 1927/1928 totalhavererad materiel med tillämpning av nu gällande à-priser till 816,000 kronor. För dylik materiel beräknade styrelsen emellertid med hänsyn till ökning i flygverksamheten under innevarande budgetår ett belopp av 900,000 kronor, varav hälften dock skulle kunna ersättas av ett av styrelsen föreslaget extra reservationsanslag.

Departementschefen har anfört följande.

»Kostnaderna för underhåll av flygmateriel, underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar, avlöningar till ritbiträden, transporter och oförutsedda utgifter hava, såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, för innevarande budgetår beräknats till sammanlagt (1,025,000 + 38,500 + 14,000 + 106,350 =) 1,183,850 kronor. För motsvarande ändamål har flygstyrelsen för budgetåret 1929/1930 äskat ett belopp av icke mindre än (1,440,000 + 49,500 + 148,900 =) 1,638,400 kronor. Flygstyrelsen har därvid utgått från den år 1925 uppgjorda beräkningen av utgifterna under detta anslag efter genomförandet av flygvapnets uppsättning, ävensom förutsatt, att vapnets organisation och materielbestånd under nästa budgetår skulle komma att utökas till 90 % av omfattningen vid fullbordad uppsättning av vapnet. Tager man i stället medelsanvisningen för innevarande budgetår till utgångspunkt och, på sätt av mig förordats, för det närmaste budgetåret räknar med en utveckling av flygvapnet från nuvarande 70 % till allena näst omkring 80 % av organisationens slutliga omfattning, synes anslagsökningen för bestridandet av här ifrågavarande underhålls- m. fl. kostnader kunna begränsas till ($\frac{1}{7} \times 1,183,850 =$), i runt tal, 169,100 kronor. Jag finner mig därför böra föreslå, att berörda utgiftsposter för nästkommande budgetår upptagas med tillhoppa (1,183,850 + 169,100 =) 1,352,950 kronor.

Vad beträffar den för ersättande av materielförluster genom fullständiga haverier avsedda anslagsposten, vilken i anslagsberäkningen för innevarande budgetår uppförts med 755,400 kronor, har flygstyrelsen under anslaget till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. äskat medel för ersättande av sådan materiel, som ansetts böra under alla förhållanden på grund av förslitning utsträngas under den närmaste tiden, samt med hänsyn härtill funnit sig kunna föreslå en reducering av nu förevarande anslagspost till 450,000 kronor. Häremot synes mig intet vara att erinra. Till frågan om anvisande av medel till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. återkommer jag i annat sammanhang.

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel skulle, i enlighet med vad jag nu anfört, för budgetåret 1929/1930 upptagas till (1,352,950 + 450,000 =) i avrundat tal 1,803,000 kronor.»

Riksdagen, som ansett sig kunna godkänna den av departementschefen verkställda anslagsberäkningen, får anmäla, att riksdagen minskat ordinarie

reservationsanslaget till flygmateriel, nu 1,939,000 kronor, med 136,000 kronor till 1,803,000 kronor.

122:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142) har riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till materielprovning, nu 25,000 kronor, med 5,000 kronor till 30,000 kronor.

123:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 143) har riksdagen för anskaffning av *fallskärmar* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 126,300 kronor.

124:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144) har riksdagen för anskaffning av *flottörer* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 119,000 kronor.

125:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 145) har riksdagen till anskaffning av *verkstadsutrustning för flygverkstäder* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor.

126:o) I anslutning till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 146) har riksdagen för anskaffning av *förlag av materialier för flygplantillverkning* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

127:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 147) att till anskaffning av *markradiostationer* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 79,000 kronor.

Riksdagen anser sig icke böra bevilja högre belopp för ändamålet, än som anvisats för innevarande budgetår, eller 38,000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till anskaffning av *markradiostationer* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

H. Diverse.

128:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149) har riksdagen ökat ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 24,000 kronor, med 4,000 kronor till 28,000 kronor.

V. GEMENSAMMA ANSLAG.

129:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 151) har riksdagen minskat ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 100,000 kronor, med 10,000 kronor till 90,000 kronor.

130:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152) har riksdagen till *försvarsväsendets lönenämnd* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra anslag av 13,000 kronor.

131:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154) har riksdagen

dels godkänt det vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1929 fogade förslag till stat för rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap att gälla under budgetåret 1929/1930;

dels ock i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra anslag av 78,000 kronor.

132:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 155) att till bestridande av telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 7,000 kronor.

Ehuru riksdagen funnit det tvivelaktigt, om det av Eders Kungl. Maj:t äskade beloppet kommer att bliva tillräckligt, har riksdagen, med hänsyn till anslagets karaktär av förslagsanslag, icke ansett sig böra ifrågasätta någon ändring i anslagsbeloppet.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till bestridande av *telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten* för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra förslagsanslag av 7,000 kronor.

VI. ÖVRIGA ORDINARIE ANSLAG.

133:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår äro uppförda under fjärde huvudtiteln, har någon ändring icke ifrågasatts.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen beslutat, att samtliga de ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, skola i riksstaten för budgetåret 1929/1930 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 30 april 1929.

Med undersätlig vördnad.